राज्य सेवा (मुख्य) परीक्षा - २०२४ परीक्षा दिनांक २९ मे, २०२५

2024

N19

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक BOOKLET NO.
608477

संच क्र. A

प्रश्नपुस्तिका
सामान्य अध्ययन – IV

एकूण प्रश्न : 150
एकूण गुण : 150

वेळ : 2 (दोन) तास

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 150 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनांत **न विसरता बॉलपेनने** लिहावा.

परीक्षा-क्रमांक [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ]
केंद्राची संकेताक्षरे — शेवटचा अंक

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता नमूद करावा.**

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तर-क्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्न-क्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(ब) **आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.**

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नांकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही. एकापेक्षा जास्त उत्तरे नमूद केल्यास ते उत्तर चुकीचे धरले जाईल व त्या चुकीच्या उत्तराचे गुण वजा केले जातील.

(7) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चुकीच्या उत्तराकरीता 25% किंवा 1/4 एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/कमी करण्यात येतील."**

ताकीद

ह्या प्रश्नपुस्तिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षा कक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. स्पर्धा परीक्षा घेण्यासाठी, प्राधिकृत केलेली, नेमलेली किंवा कर्तव्ये सोपविलेली कोणतीही व्यक्ती, प्रश्नपुस्तिका उघडण्यासाठी व वितरित करण्यासाठी निश्चित केलेल्या वेळेपूर्वी अशी प्रश्नपुस्तिका किंवा तिचा कोणताही भाग किवा तिची प्रत उघडणार नाही, फोडणार नाही किंवा ताब्यात घेणार नाहीं किंवा पाहणार नाही किंवा सोडविण्यास सहाय्या कारणार नाही; असे केल्यास "महाराष्ट्र स्पर्धा परीक्षा (अनुचित मार्गास प्रतिबंध) अधिनियम – 2024" मधील तरतुदीनुसार सदर व्यक्ती तीन वर्षापेक्षा कमी नसेल परंतु, जी पाच वर्षापर्यंत वाढवित येईल इतक्या मुदतीची कारावासाची शिक्षा आणि दहा लाख रुपयांपर्यंतच्या द्रव्यदंडास पात्र होईल. तसेच ह्या प्रश्नपुस्तिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरुद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा.

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

1. भारतीय नियोजन आयोगाने अकराव्या पंचवार्षिक योजनेत कोणती संकल्पना समाविष्ट केली होती ?

(1) संतुलित वृद्धी (2) संतुलित विकास

(3) सर्वसमावेशक वृद्धी (4) समान विकास

Which concept was included in the Eleventh Five Year Plan by the planning commission of India ?

(1) Balance growth (2) Balance development

(3) Inclusive growth (4) Equal development

2. महबूब उल हक यांनी सूचविलेल्या मानवी विकासाच्या दृष्टीने नियोजन प्रतिकृती आणि धोरणांची पुनर्रचना करण्यासाठी खालीलपैकी कोणते घटक आवश्यक आहेत ?

a. योजना मानवी ताळेबंदाने सुरू होतील.

b. सामाजिक आणि मानवी विकास निर्देशकांचा एक व्यापक संच.

c. उत्पादन आणि वितरण उद्दिष्टांवर समान भर.

d. गरीबी दूर करणे.

(1) केवळ a, b आणि d (2) केवळ a, b आणि c

(3) केवळ c आणि d (4) केवळ d

Which of the following elements are needed for recasting the planning models and strategies in terms of human development as suggested by Mahbub ul Haq ?

a. The plans would start with human balance sheet.

b. A comprehensive set of social and human development indicator.

c. Equal emphasis on production and distribution objectives.

d. Removal of poverty.

(1) Only a, b and d (2) Only a, b and c

(3) Only c and d (4) Only d

3. लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांताबाबत खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

अ. पहिल्या अवस्थेत जन्मदर कमी असतो.

ब. पहिल्या अवस्थेत मृत्युदर जास्त असतो.

क. पहिल्या अवस्थेत लोकसंख्या वाढीचा दर जास्त असतो.

ड. पहिल्या अवस्थेत जन्मदर जास्त असतो.

(1) अ आणि ब (2) ब आणि ड

(3) क आणि ड (4) अ आणि क

Which of the following statement is correct about theory of demographic transition ?

A. In first stage birth rate is low.

B. In first stage death rate is high.

C. In first stage population growth rate is high.

D. In first stage birth rate is high.

(1) A and B (2) B and D

(3) C and D (4) A and C

---

4. लोकसंख्याशास्त्रीय संक्रमणाचा सिद्धांत वर्णन करतो :

(1) एखाद्या देशाचा विकास होत असताना जन्म आणि मृत्युदरात होणारे बदल

(2) देशातील स्थलांतराचे स्वरूप

(3) लोकसंख्या वाढीवर तंत्रज्ञानाचा प्रभाव

(4) उत्पन्न आणि आयुर्मान यांच्यातील संबंध

The theory of demographic transition describes :

(1) The changes in birth and death rates during development of the country

(2) The migration patterns within a country

(3) The impact of technology on population growth

(4) The relationship between income and life expectancy

---

5. महबूब उल हक यांच्या मते, मानवी विकासाच्या प्रतिमानामध्ये चार आवश्यक घटक आहेत जसे की :

a. आयुर्मान आणि आरोग्य

b. समानता आणि सक्षमीकरण

c. शिक्षण आणि दर्जेदार राहणीमान

d. टिकाऊपणा आणि उत्पादकता

(1) a आणि b (2) b आणि c

(3) a आणि c (4) b आणि d

According to Mahbub ul Haq, there are four essential components in human development paradigm such as :

a. Life expectancy and Health

b. Equity and Enablement

c. Education and Classy Standard of Living

d. Sustainability and Productivity

(1) a and b (2) b and c

(3) a and c (4) b and d

---

6. पैशाच्या प्रमाण सिद्धांतानुसार, जर पैशाच्या पुरवठा दुप्पट झाला आणि पैसा आणि उत्पादनाचा वेग स्थिर राहिला तर किंमत पातळीचे काय होईल ?

(1) ती तशीच राहते (2) ती दुप्पट होते

(3) ती अर्धवट होते (4) ती थोडी कमी होते

According to the quantity theory of money, if the money supply doubles and the velocity of money and output remain constant, what happens to the price level ?

(1) It remains the same (2) It doubles

(3) It halves (4) It decreases slightly

7. पैशाच्या कार्यासंदर्भात खालील योग्य जोडी जुळवा.

	कार्य		उपकार्य
अ.	प्राथमिक	1.	मूल्यसंग्रह
ब.	दुय्यम	2.	मूल्याचे हस्तांतरण
क.	आकस्मिक	3.	मूल्यमापन

(1) अ – 2, ब – 3, क – 1
(2) अ – 3, ब – 2, क – 1
(3) अ – 2, ब – 1, क – 3
(4) अ – 3, ब – 1, क – 2

Match the following correct pair with respect to the functions of money.

	Function		**Sub function**
A.	Primary	1.	Store of value
B.	Secondary	2.	Transfer of value
C.	Contingent	3.	Measure of value

(1) A – 2, B – 3, C – 1
(2) A – 3, B – 2, C – 1
(3) A – 2, B – 1, C – 3
(4) A – 3, B – 1, C – 2

8. मनी गुणक प्रभाव उद्भवतो कारण
(1) बँका त्यांच्या सर्व ठेवी राखीव ठेवतात
(2) उच्च शक्तीच्या पैशात वाढ
(3) सरकार जास्त पैसे छापते
(4) लोक त्यांचे सर्व पैसे बँकांमध्ये साठवतात

The money multiplier effect occurs because
(1) Banks hold all their deposits as reserves
(2) Increase in high-powered money
(3) The government prints more money
(4) People save all their money in banks

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

9. पैशाचा प्रमाण सिद्धांत असे प्रतिपादन करतो की
(1) पैशाच्या पुरवठ्याचा किंमतीवर कोणताही परिणाम होत नाही
(2) पैशाचा वेग परिवर्तनशील असतो
(3) किंमतीची पातळी ही पैशाच्या पुरवठ्याशी थेट प्रमाणात असते
(4) वास्तविक आउटपुट नेहमी स्थिर असते

The quantity theory of money asserts that
(1) Money supply has no effect on prices
(2) Velocity of money is variable
(3) Price level is directly proportional to the money supply
(4) Real output is always constant

---

10. कोणत्या संघटनेचा सदस्य होण्याकरीता कोणत्याही राष्ट्राला उरूग्वे संमेलनाच्या ठरावांचे व नियमांचे पालन करणे आवश्यक असते ?
(1) जागतिक व्यापार संघटना (2) गॅट
(3) जागतिक अधिकोष (4) जागतिक शांतता परिषद्

A country is required to abide by the resolutions and rules of the Urugway convention to become a member of which organization ?
(1) World Trade Organization (2) Gatt
(3) World Bank (4) World Peace Conference

---

11. राजकोषीय तूटीबाबत खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?
अ. एकूण उत्पन्नामधून एकूण खर्च वजा केला असता येणारी रक्कम.
ब. अंदाजपत्रकीय तूट व शासनाने बाजारातून उभारलेली कर्जे व शासनाचे दायित्व यांची बेरीज होय.
क. महसुली येणे व भांडवली येणे (केवळ कर्ज वसूली व इतर येणी) यांच्या बेरजेतून एकूण खर्च वजा केला असता येणारी रक्कम.
ड. अंदाजपत्रकीय तूट व महसूली येणे यांची बेरीज होय.
(1) अ, ब आणि क (2) ब, क आणि ड (3) ब आणि क (4) अ आणि ड

Which of the following statements about fiscal deficit is correct ?
A. Amount obtained after subtracting total expenses from total income.
B. It is the sum of the budget deficit and the debt raised by Government from the market and the liabilities of the government.
C. The amount obtained from the sum of revenue receipts and capital receipts (only recoveries of loans and other receipts) minus total expenditure.
D. The sum of budgetary deficit and revenue receipt.
(1) A, B and C (2) B, C and D (3) B and C (4) A and D

---

12. महसुली खर्चाबाबत खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

अ. यामध्ये पगारावर होणाऱ्या खर्चाचा समावेश असतो.

ब. यामध्ये केंद्राद्वारे राज्यांना दिल्या जाणाऱ्या कर्जाचा समावेश असतो.

क. यामध्ये सार्वजनीक आरोग्य सेवांवर होणाऱ्या खर्चाचा समावेश असतो.

ड. यामध्ये संशोधन आणि विकासावर होणाऱ्या खर्चाचा समावेश असतो.

(1) अ आणि ब (2) अ आणि क (3) ब आणि क (4) ब आणि ड

Which of the following statements about revenue expenditure is correct ?

A. The expenditure on salaries is included in it.

B. The loans given to States by Centre is included in it.

C. The expenditure on Public Health is included in it.

D. The expenditure on Research and Development is included in it.

(1) A and B (2) A and C (3) B and C (4) B and D

---

13. भारतातील अंतर्गत सार्वजनिक कर्जाचा बोजा कमी करण्यासाठी खालीलपैकी कोणते उपाय सुचवले आहेत ?

a. सार्वजनिक खर्च कमी करणे.

b. व्याज दरात कपात.

c. निर्गुंतवणूकीतून मिळालेल्या रकमेचा वापर.

d. कर्ज काढून टाकण्यासाठी प्रतिबंधित सोने खरेदी करणे.

(1) केवळ a, b आणि d (2) केवळ a आणि c

(3) केवळ a, b आणि c (4) केवळ c आणि d

Which of the following measures are suggested to reduce internal public debt burden in India ?

a. Reducing public expenditure.

b. Reduction in the interest rate.

c. Using amount received from disinvestment.

d. Purchasing prohibited gold to eliminate debt.

(1) Only a, b and d (2) Only a and c

(3) Only a, b and c (4) Only c and d

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

14. ज्या कराच्या संदर्भात कराचा प्राथमिक बोजा आणि अंतिम बोजा हा अशा व्यक्तीवर असतो जिच्यावर तो करभरण्याचे कायदेशीर उत्तरदायित्व असते, असा कर म्हणजे

(1) प्रत्यक्ष कर
(2) अप्रत्यक्ष कर
(3) मूल्यवर्धित कर
(4) वस्तू व सेवा कर

A tax where impact and incidence lie on the same person who is legally responsible to pay the tax is known as

(1) Direct tax
(2) Indirect tax
(3) Value added tax
(4) Goods and service tax

---

15. पैसा गुणकाची संकल्पना ही __________ मधील संबंध स्पष्ट करते.

(1) पैशाचा पुरवठा आणि अर्थसंकल्पीय तूट
(2) पैशाचा पुरवठा आणि राखीव पैसा
(3) पैशाचा पुरवठा आणि पैशाची मागणी
(4) पैशाचा पुरवठा आणि व्याज दर

The concept of money multiplier explains the relationship between

(1) Money supply and budget deficit
(2) Money supply and reserve money
(3) Money supply and money demand
(4) Money supply and rate of interest

---

16. जी.डी.पी. डिफ्लेटर कशासाठी वापरला जातो ?

(1) महागाई मोजण्यासाठी
(2) बेरोजगारी मोजण्यासाठी
(3) आर्थिक वाढ मोजण्यासाठी
(4) वित्तीय तूट मोजण्यासाठी

What is the GDP deflator used for ?

(1) To measure inflation
(2) To measure unemployment
(3) To measure economic growth
(4) To measure fiscal deficit

---

17. खालीलपैकी कोणत्या बेरोजगारी प्रकारातील विशिष्ट कर्मचाऱ्यांचे सीमांत उत्पादन शून्य आहे ?

(1) उघड बेरोजगारी
(2) तांत्रिक बेरोजगारी
(3) प्रच्छन्न बेरोजगारी
(4) चक्रीय बेरोजगारी

In which of the following unemployment types, certain employees have zero marginal output ?

(1) Open unemployment
(2) Technological unemployment
(3) Disguised unemployment
(4) Cyclical unemployment

---

18. चालू किंमतीस स्थूल देशांतर्गत उत्पादनाचे स्थिर किंमतीस स्थूल देशांतर्गत उत्पादनाशी असणारे प्रमाण हे ________ शोधण्यासाठी वापरले जाते.

(1) हरित राष्ट्रीय उत्पन्न
(2) जी.डी.पी. डिफ्लेटर
(3) बेरोजगारीचे प्रमाण
(4) स्थूल राष्ट्रीय उत्पन्न

The ratio of Gross Domestic Product at current prices to that of Gross Domestic Product at constant prices is used to find out ____________.

(1) Green national income
(2) GDP deflator
(3) Level of unemployment
(4) Gross national income

---

19. व्यापार चक्राच्या मुख्य किती अवस्था असतात ?

(1) दोन
(2) तीन
(3) चार
(4) सहा

What are the main stages of the business cycle ?

(1) Two
(2) Three
(3) Four
(4) Six

---

20. उत्पन्न पद्धतीद्वारे राष्ट्रीय उत्पन्नाचा अंदाज घेण्याच्या संदर्भात खालील विधाने विचारात घ्या.

a. उत्पन्नाच्या पद्धतीद्वारे राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या अंदाजामध्ये हस्तांतरण देयके समाविष्ट नाहीत.

b. बेकायदेशीर पैसा जसे की हवाला पैसा, तस्करीने कमावलेला पैसा उत्पन्नाच्या पद्धतीद्वारे राष्ट्रीय उत्पन्नाचा अंदाज लावण्यात समाविष्ट केला जात नाही.

c. अनपेक्षितपणे मिळणारी जसे जिंकलेली रक्कम उत्पन्न पद्धतीद्वारे राष्ट्रीय उत्पन्नाचा अंदाज लावण्यात समाविष्ट केली जाते.

(1) फक्त a बरोबर आहे
(2) फक्त b बरोबर आहे
(3) दोन्ही a आणि b बरोबर आहेत
(4) दोन्ही a आणि c बरोबर आहेत

Consider the following statements in the context of estimating national income using the income method.

a. Transfer payments are not included in estimating national income using income method.

b. Illegal money such as hawala money, money earned through smuggling are not included in estimating national income using the income method.

c. Windfall gains such as prize won are included in estimating national income using the income method.

(1) Only a is correct
(2) Only b is correct
(3) Both a and b are correct
(4) Both a and c are correct

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

21. 2022 मध्ये, भारताने _________ देशांसोबत मुक्त व्यापार करार केला.

a. यु.ए.ई.
b. नेदरलँड
c. ऑस्ट्रेलिया
d. चीन

(1) a आणि b (2) a आणि c (3) a आणि d (4) a, b आणि c

In the year, 2022 India signed Free Trade Agreements with ________ countries.

a. UAE
b. Netherland
c. Australia
d. China

(1) a and b (2) a and c (3) a and d (4) a, b and c

---

22. खालीलपैकी कोणता आंतरराष्ट्रीय नाणे निधीशी (IMF) निगडीत आहे ?

a. विशेष उचल अधिकार (SDR)
b. आंतरराष्ट्रीय तरलता (रोखता)
c. आंतरराष्ट्रीय मौद्रिक व्यवस्था

(1) फक्त a (2) फक्त b
(3) फक्त c (4) a, b आणि c हे तीनही

Which of the following is connected with International Monetary Fund (IMF) ?

a. Special Drawing Rights (SDRs)
b. International Liquidity
c. International Monetary System

(1) Only a (2) Only b
(3) Only c (4) All the three a, b and c

---

23. 1992 च्या जागतिक गुंतवणूक अहवालानुसार 1985-90 या कालावधीमध्ये बहुराष्ट्रीय कंपन्याच्या विस्तारामध्ये किती टक्केवारीने वाढ झाली होती ?

(1) 30 टक्के (2) 32 टक्के (3) 34 टक्के (4) 36 टक्के

What was the percentage increase in the expansion of Multinational Companies during the period of 1985-90 according to the World Investment Report of 1992 ?

(1) 30 percent (2) 32 percent (3) 34 percent (4) 36 percent

---

24. श्रमिकांची मागणी आणि पुरवठा यामधील तात्पुरत्या फरकामुळे निर्माण झालेली बेरोजगारीला ______________ म्हणतात.

(1) संरचनात्मक बेरोजगारी (2) घर्षणजन्य बेरोजगारी

(3) चक्रीय बेरोजगारी (4) नैसर्गिक बेरोजगारी

An unemployment that is caused by a temporary mismatch between demand and supply of labour is called as ______________.

(1) Structural Unemployment (2) Frictional Unemployment

(3) Cyclical Unemployment (4) Natural Unemployment

---

25. जागतीक मानव विकास अहवाल 2023 – 24 मध्ये दिलेल्या माहितीनुसार खालील दरडोई स्थूल राष्ट्रीय उत्पन्नासंदर्भात योग्य जोडी जुळवा.

	देश	**दरडोई स्थूल राष्ट्रीय उत्पन्न (डॉलर मध्ये)**
अ.	चीन	I. 5,374
ब.	पाकिस्तान	II. 18,025
क.	भारत	III. 65,565
ड.	अमेरिका	IV. 6,951

(1) अ – II, ब – III, क – IV, ड – I

(2) अ – III, ब – IV, क – I, ड – II

(3) अ – II, ब – I, क – IV, ड – III

(4) अ – IV, ब – I, क – II, ड – III

As per the data given in Global Human Development Report 2023 – 24, match the following correct pairs with reference to the per capita gross national income.

	Country	**Per capita GNP (in Dollar)**
A.	China	I. 5,374
B.	Pakistan	II. 18,025
C.	India	III. 65,565
D.	America	IV. 6,951

(1) A – II, B – III, C – IV, D – I

(2) A – III, B – IV, C – I, D – II

(3) A – II, B – I, C – IV, D – III

(4) A – IV, B – I, C – II, D – III

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

26. मानवी गरीबी निर्देशांक (HPI) मध्ये खालील उपायांचा समावेश आहे.

(1) उत्पन्न, साक्षरता, आयुर्मान

(2) शिक्षण, रोजगार, उत्पन्न

(3) दीर्घायुष्य, ज्ञान, जीवनमान

(4) आरोग्य, पायाभूत सुविधा, नैसर्गिक संसाधने

The Human Poverty Index (HPI) includes measures of

(1) Income, literacy, life expectancy

(2) Education, employment, income

(3) Longevity, knowledge, standard of living

(4) Health, infrastructure, natural resources

---

27. विकासाचे निर्देशांक म्हणून खालीलपैकी कोणते दोन निर्देशांक बरोबर आहेत ?

अ. भांडवल निर्मितीचा दर

ब. राहणीमानाचा दर्जा

क. जातीजातीतील तणाव

ड. दोन राज्यातील पाणी वाटप

(1) अ आणि ब (2) ब आणि क

(3) अ आणि ड (4) अ आणि क

Which two of the following indicators are correct as Development Indicators ?

A. Rate of capital formation

B. Standard of living

C. Stress within castes

D. Water distribution between two states

(1) A and B (2) B and C

(3) A and D (4) A and C

28. खालीलपैकी कोणती लोकसंख्याशास्त्रीय संक्रमण सिद्धांताच्या तिसऱ्या टप्प्याची वैशिष्ट्ये आहेत ?

a. कमी जन्म दर

b. उच्च मृत्यु दर

c. लहान कुटुंब आकार

d. लोकसंख्येचा वाढीचा कमी दर

(1) केवळ a आणि b (2) केवळ a आणि c

(3) केवळ a आणि d (4) a, c आणि d

Which of the following are characteristics of the third stage of the theory of demographic transition ?

a. Low birth rate

b. High death rate

c. Small family size

d. Low growth rate of population

(1) Only a and b (2) Only a and c

(3) Only a and d (4) a, c and d

---

29. WTO अंतर्गत TRIMS करार खालील गोष्टींशी संबंधित आहे

(1) बौद्धिक संपदा हक्क

(2) व्यापारावर परिणाम करणारे गुंतवणुकीचे उपाय

(3) कृषी अनुदाने

(4) पर्यावरणीय मानके

TRIMS agreement under the WTO deals with

(1) Intellectual Property Rights

(2) Investment Measures Affecting Trade

(3) Agricultural Subsidies

(4) Environmental Standards

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

30. भारताच्या सहकार क्षेत्रासमोर पुढीलपैकी कोणती आव्हाने आहेत ?

अ. सरकारकडून सहकार क्षेत्राला दिल्या जाणाऱ्या अनुदानात घट.

ब. सहकारी संस्थांमधील वाढता राजकीय हस्तक्षेप.

क. बहुराष्ट्रीय कंपन्यांशी करावी लागणारी स्पर्धा.

ड. बाजारपेठेचा विस्तार करणे.

(1) अ, ब आणि क (2) ब, क आणि ड

(3) अ, ब आणि ड (4) अ, ब, क आणि ड

Which of the following are challenges before Co-operative Sector in India ?

a. Decreasing Government Grants to Co-operative Sector.

b. Increasing political interference in Co-operative Societies.

c. Competition with Multinational Corporations.

d. To expand the market.

(1) a, b and c (2) b, c and d

(3) a, b and d (4) a, b, c and d

---

31. सन 2022 मध्ये __________ या ठिकाणी भारतीय शेतकरी उर्वरक सहकारी लिमिटेड (इफको) ने जगातील पहिला नॅनो युरिया (द्रवरूप) कारखाना स्थापन केला आहे.

(1) कलोल, गुजरात (2) देवघर, झारखंड

(3) फुलपूर, उत्तर प्रदेश (4) आंवला, उत्तर प्रदेश

In 2022, Indian Farmers Fertilizer Co-operative Limited (IFFCO) established World's first Nano Urea (Liquid) Plant at __________.

(1) Kalol, Gujarat (2) Deoghar, Jharkhand

(3) Phulpur, Uttar Pradesh (4) Aonla, Uttar Pradesh

---

32. कंत्राटी शेतीमध्ये उत्पादित पिकाची किंमत ही __________ असते.

(1) पूर्व-निर्धारित

(2) पूर्व-अनिर्धारित

(3) बाजार दरानुसार

(4) पूर्व-निर्धारित व बाजार दर यापैकी जी जास्त असेल ती

In case of contract farming, the price of produced crop is

(1) Pre-determined

(2) Pre-indetermined

(3) As per market rate

(4) Pre-determined and market rate whichever is higher

33. स्वयं सहाय्यता गटांमार्फत तयार करण्यात आलेल्या अधिप्रमाणित हस्तकला वस्तुंचे प्रदर्शन करण्याकरिता भारत सरकारने कोणते मोबाईल ॲप निर्माण केले आहे ?

a. नारी शक्ती दूत
b. ई-उमंग
c. ई-लक्ष्मी
d. ई-सरस

(1) फक्त a (2) फक्त b (3) फक्त d (4) a आणि b

Which mobile app is launched by Government of India to showcase the authentic handcrafted products made by Self Help Groups ?

a. Nari Shakti Doot
b. e-UMANG
c. e-LAKSHMI
d. e-SARAS

(1) Only a (2) Only b (3) Only d (4) a and b

---

34. 2019-20 मध्ये अन्नधान्य पिकांखाली असलेल्या सिंचनाखालील क्षेत्राबद्दल योग्य जोडी ओळखा.

	राज्य		**सिंचनाखालील क्षेत्र – टक्के**
अ.	महाराष्ट्र	1.	98.78
ब.	पंजाब	2.	19.09
क.	तेलंगाणा	3.	84.89
ड.	उत्तर प्रदेश	4.	81.82

(1) अ - 1, ब - 3, क - 2, ड - 4 (2) अ - 2, ब - 1, क - 4, ड - 3
(3) अ - 3, ब - 2, क - 1, ड - 4 (4) अ - 3, ब - 1, क - 2, ड - 4

Identify the correct pair about food grain crops area under irrigation in 2019-20.

	State		**Irrigated area – percent**
A.	Maharashtra	1.	98.78
B.	Punjab	2.	19.09
C.	Telangana	3.	84.89
D.	Uttar Pradesh	4.	81.82

(1) A – 1, B – 3, C – 2, D – 4 (2) A – 2, B – 1, C – 4, D – 3
(3) A – 3, B – 2, C – 1, D – 4 (4) A – 3, B – 1, C – 2, D – 4

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

35. स्थिर आधार किंमती (2011-12) नुसार भारताच्या स्थूल मूल्य वृद्धीमध्ये शेतीच्या स्थूल मूल्य वृद्धीच्या वाढीबाबत खालील विधाने विचारात घ्या.

अ. 2019-20 ते 2022-23 पर्यंत त्यात घट झाली आहे.

ब. 2022-23 या वर्षात ते 3.3 टक्के होते.

(1) फक्त अ बरोबर आहे
(2) फक्त ब बरोबर आहे
(3) अ आणि ब दोन्ही बरोबर आहेत
(4) अ आणि ब दोन्ही बरोबर नाहीत

Consider the following statements about growth of agricultural gross value added in India's gross value added at constant basic prices (2011-12).

A. It has declined from 2019-20 to 2022-23.

B. It was 3.3 percent during the year of 2022-23.

(1) Only A is correct
(2) Only B is correct
(3) Both A and B are correct
(4) Neither A nor B is correct

---

36. खालील विधाने विचारात घ्या.

अ. दि नेशनल मिशन फॉर सस्टेनेबल ॲग्रिकल्चर (NMSA), एन.डी.ए. सरकारच्या काळात 2014-15 मध्ये सुरू झाले.

ब. अन्न सुरक्षा व ऑइल आणि गॅसचा पुरवठा ही एन.एम.एस.ए. ची उद्दिष्टे आहेत.

क. भारतीय शेती हवामान बदलासाठी अधिक लवचिक करणे हे एन.एम.एस.ए. चे उद्दिष्ट आहे.

(1) अ बरोबर आहे
(2) ब बरोबर आहे
(3) क बरोबर आहे
(4) अ, ब आणि क चूक आहेत

Consider the following statements.

a. The National Mission for Sustainable Agriculture (NMSA) launched in 2014-15 by the NDA government.

b. NMSA aims at food security and supply of oil and gas.

c. NMSA aims at Indian agriculture more resilient to climate change.

(1) a is correct
(2) b is correct
(3) c is correct
(4) a, b and c are incorrect

37. जानेवारी 1995 मध्ये व्यापार आणि शुल्कावरील सामान्य करार (गॅट) ऐवजी कोणती खालील संघटना अस्तित्वात आली ?

(1) जागतिक आरोग्य संघटना (2) जागतिक व्यापार संघटना

(3) आंतरराष्ट्रीय व्यापार संघ (4) जागतिक बँक

The General Agreement on Trade and Tariff (GATT) was replaced by which of the following in January 1995 ?

(1) World Health Organization (2) World Trade Organization

(3) International Trade Union (4) World Bank

---

38. नवव्या पंचवार्षिक योजनेचा भर यावर होता :

(1) आत्मनिर्भरता आणि आधुनिकीकरण

(2) सामाजिक न्यायासह वृद्धी

(3) गरिबी दूर करणे व आत्मनिर्भरता प्राप्त करणे

(4) सामाजिक न्याय व समानतेसह वृद्धी

The focus of the Ninth Five Year Plan was on :

(1) Self reliance and modernisation

(2) Growth with social justice

(3) Removal of poverty and attainment of self reliance

(4) Growth with social justice and equality

---

39. वि. म. दांडेकर आणि निलकंठ रथ यांनी __________ कॅलरीज असलेल्या आहाराचे मूल्य किमान पोषण पातळी म्हणून अनुमानित केले.

(1) 2100 (2) 2150

(3) 2200 (4) 2250

V. M. Dandekar and Nilkantha Rath estimated the value of the diet with __________ calories as minimum level of nutrition.

(1) 2100 (2) 2150

(3) 2200 (4) 2250

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

40. भारतात खालीलपैकी कोणत्या उद्देशासाठी 1991 मध्ये आर्थिक सुधारणांचा स्वीकार करण्यात आला ?

अ. भारताचा आर्थिक वृद्धीचा दर वाढविणे.

ब. भारतात पूर्ण रोजगाराची परिस्थिती निर्माण करणे.

क. भारतातील दारिद्र्य रेषेखालील लोकांचे प्रमाण कमी करणे.

ड. भारतातील प्रादेशिक विषमता कमी करणे.

(1) केवळ अ (2) अ, ब आणि क (3) ब, क आणि ड (4) अ, ब, क आणि ड

In India, 1991 Economic Reforms were accepted for which of the following objectives ?

a. To increase India's Economic Growth Rate.
b. To create full employment conditions in India.
c. To decrease the proportion of Below Poverty Line Persons in India.
d. To decrease Regional Disparity in India.

(1) Only a (2) a, b and c (3) b, c and d (4) a, b, c and d

---

41. WTO ची 10 वी मंत्रिस्तरीय परिषद __________ येथे __________ यावर्षी आयोजित झाली होती.

(1) दोहा, 2001 (2) नैरोबी, 2015

(3) इंडोनेशिया, 2013 (4) अबू धाबी, 2024

10th Ministerial Conference of the WTO was held at __________ in the year __________.

(1) Doha, 2001 (2) Nairobi, 2015

(3) Indonesia, 2013 (4) Abu Dhabi, 2024

---

42. खालील विधाने विचारात घ्या.

a. महाराष्ट्र सरकारने 2021-22 मध्ये मुख्यमंत्री सौर कृषी पंप योजना सुरू केली आहे.

b. कृषी पंपांना दिवसा वीज उपलब्ध करून देणे आणि प्रदूषण कमी करण्यासाठी डिझेल पंप बदलणे ही या योजनेची मुख्य उद्दिष्टे आहेत.

(1) a आणि b दोन्ही बरोबर आहेत (2) फक्त a बरोबर आहे

(3) फक्त b बरोबर आहे (4) a आणि b दोन्ही चुकीची आहेत

Consider the following statements.

a. Government of Maharashtra has launched Mukhyamantri Sour Krishi Pump Yojana in 2021-22.
b. The main objective of this Scheme is day time power availability for agricultural pumps and replacement of diesel pumps to reduce pollution.

(1) Both a and b are correct (2) Only a is correct

(3) Only b is correct (4) Both a and b are incorrect

43. शाश्वत भूजल व्यवस्थापन सुलभ करण्याच्या उद्देशाने जागतिक बँक अर्थसहाय्यीत महाराष्ट्रात कोणती योजना राबविण्यात येत आहे ?

(1) भारतमाला परियोजना (2) नदी संवर्धन योजना
(3) स्वच्छ भारत अभियान (4) अटल भूजल योजना

Which Scheme is being implemented in Maharashtra with World Bank funding to facilitate sustainable ground water management ?

(1) Bharatmala Pariyojana (2) Nadi Sanvardhan Yojana
(3) Swachh Bharat Abhiyan (4) Atal Bhujal Yojana

---

44. सन 2015-16 च्या कृषी जनगणनेनुसार महाराष्ट्रातील सरासरी जमीन धारण आकार किती होता ?

(1) 2 हेक्टर (2) 0.20 हेक्टर
(3) 1.34 हेक्टर (4) 0.54 हेक्टर

What was the average size of land holding in Maharashtra as per Agriculture Census 2015-16 ?

(1) 2 hectare (2) 0.20 hectare
(3) 1.34 hectare (4) 0.54 hectare

---

45. खालील विधाने विचारात घ्या.

अ. थेट विदेशी गुंतवणूकीत महाराष्ट्र राज्य आघाडीवर आहे.

ब. विविध धोरणे आणि कुशल कर्मचाऱ्यांसह व्यवसायासाठी अनुकूल वातावरण यामुळे भारतातील FDI प्रवाहाच्या बाबतीत महाराष्ट्र राज्य आघाडीवर राहण्यास मदत झाली आहे.

(1) अ बरोबर आहे (2) ब बरोबर आहे
(3) दोन्ही बरोबर आहेत (4) दोन्ही चूक आहेत

Consider the following statements.

A. The Maharashtra State is leading in Foreign Direct Investment.

B. The business-friendly environment coupled with various policies and skilled workforce has helped the Maharashtra State to remain on the forefront in terms of FDI inflow in India.

(1) A is correct (2) B is correct
(3) Both are correct (4) Both are incorrect

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

46. आत्मनिर्भर भारत प्रोत्साहन पॅकेजचा एक भाग म्हणून सन 2020 मध्ये 'पशु संवर्धन पायाभूत सुविधा विकास निधी' सुरू करण्यात आला. तो निधी किती रूपयांचा आहे ?

(1) 15,000 कोटी (2) 20,000 कोटी (3) 11,000 कोटी (4) 21,000 कोटी

Animal Husbandry Infrastructure Development Fund was launched in the 2020 as a part of Atmanirbhar Bharat Stimulus Package. What was the size of the package ?

(1) 15,000 crore (2) 20,000 crore (3) 11,000 crore (4) 21,000 crore

---

47. शेतकऱ्यांना कृषी उत्पादने आणि सेवा खरेदी करण्यासाठी सक्षम करण्याकरीता किसान क्रेडिट कार्ड योजना कोणत्या वर्षी सुरु करण्यात केली ?

(1) 1991 (2) 1995 (3) 1998 (4) 2005

In which year the Kisan Credit Card Scheme was launched to empower farmers to purchase agricultural products and services ?

(1) 1991 (2) 1995 (3) 1998 (4) 2005

---

48. सहकारी शेतीबद्दल खालील विधाने विचारात घ्या.

अ. सहकारी शेती म्हणजे जमिनीच्या उपविभाजनामुळे निर्माण झालेल्या समस्या सोडविण्यासाठीचा उपाय होय.

ब. ज्या शेतकऱ्यांची जमीन खूपच कमी आहे, त्यांच्या जमिनी लागवडीच्या उद्देशाने सरकारी शेतीमध्ये एकत्र केल्या जातात.

(1) फक्त अ बरोबर आहे (2) फक्त ब बरोबर आहे

(3) दोन्ही बरोबर आहेत (4) दोन्ही चूक आहेत

Consider the following statements about Co-operative Farming.

a. Co-operative agriculture is a solution to solve the problems caused by sub-division of land.

b. In Co-operative farming pooling of land is done of those farmers who have small land holdings for the purpose of cultivation.

(1) Only a is correct (2) Only b is correct

(3) Both are correct (4) Both are incorrect

---

49. नियतकालीक श्रम बल सर्वेक्षण 2023-24 संदर्भातील पुढील विधाने लक्षात घ्या.

a. 'नियतकालिक श्रम बल सर्वेक्षण' सर्वप्रथम एप्रिल 2018 मध्ये प्रकाशित करण्यात आला.

b. 'नियतकालिक श्रम बल सर्वेक्षण' हा फक्त 15 ते 55 वयोगटातील लोकांची बेरोजगारी लक्षात घेतो.

c. मागील पाच वर्षातील भारतातील बेरोजगारीच्या दरात घट दर्शवितो.

d. सन 2023-24 मधील ग्रामीण महिला व शहरी महिला यामधील बेरोजगारीचा दर अनुक्रमे 7.1% व 2.1% होता.

वरीलपैकी कोणते/कोणती विधान/विधाने बरोबर आहे/आहेत ?

(1) फक्त a हे विधान बरोबर आहे
(2) a आणि b ही विधाने बरोबर आहेत
(3) फक्त c हे विधान बरोबर आहे
(4) a, c आणि d ही विधाने बरोबर आहेत

Consider the following statements related to Periodic Labour Force Survey 2023-24.

a. 'Periodic Labour Force Survey' first time published in April 2018.

b. 'Periodic Labour Force Survey' only takes into account the unemployability of people belonging to 15 to 55 age group.

c. The unemployment rate in India shows decreasing trend in last five years.

d. During 2023-24, the unemployment rate among rural female and urban female was 7.1% and 2.1% respectively.

Which of the above statements is/are correct ?

(1) Only statement a is correct
(2) Statements a and b are correct
(3) Only statement c is correct
(4) Statements a, c and d are correct

---

50. पिकांसाठी दिली जाणारी 'किमान आधारभूत किंमत' ही जागतिक व्यापार संघटनेच्या कृषीविषयक करारातील __________ मध्ये मोडते.

(1) अंबर पेटी
(2) निळी पेटी
(3) हिरवी पेटी
(4) S आणि D पेटी

Minimum Support Price (MSP) for the crops comes under the __________ of WTO's Agreement regarding Agriculture.

(1) Ambar Box
(2) Blue Box
(3) Green Box
(4) S and D Box

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

51. भारतातील सेंद्रीय शेती संदर्भातील खालीलपैकी कोणते/ती विधान/ने योग्य आहे/आहेत ?

a. भारतात सेंद्रीय शेतीचा पुरस्कार करण्यासाठी सन 2015 मध्ये 'परंपरागत कृषी विकास योजना' लागू करण्यात आली आहे.

b. सन 2022-23 मध्ये भारतातील सेंद्रीय कृषी उत्पादनात मध्य प्रदेशाचा प्रथम क्रमांक लागतो.

c. सन 2022-23 मध्ये भारतातील सेंद्रीय कृषी उत्पादनात महाराष्ट्राचा द्वितीय क्रमांक लागतो.

d. देशांतर्गत व आंतरराष्ट्रीय बाजारात सेंद्रीय कृषी उत्पादनांची मागणी वाढत आहे.

(1) फक्त विधाने a आणि b योग्य आहेत

(2) फक्त विधाने b आणि c योग्य आहेत

(3) फक्त विधाने a, b आणि c योग्य आहेत

(4) विधाने a, b, c आणि d योग्य आहेत

Which of the following statements is/are correct in the context of organic farming in India ?

a. 'Paramparagat Krishi Vikas Yojana' (PKVY) has been launched in 2015 to promote organic farming in India.

b. In 2022-23, Madhya Pradesh ranked 1st in organic farm production in India.

c. In 2022-23, Maharashtra ranked 2nd in organic farm production in India.

d. The demand for organic crop products is increasing in domestic and International markets.

(1) Only statements a and b are correct

(2) Only statements b and c are correct

(3) Only statements a, b and c are correct

(4) Statements a, b, c and d are correct

52. भारताच्या आर्थिक विकासाच्या प्रक्रियेत भारतीय शेती क्षेत्राने खालीलपैकी कोणत्या घटकांच्या माध्यमातून सकारात्मक भूमिका बजावली आहे ?

अ. उद्योगांसाठी कच्च्या मालाचा पुरवठा

ब. औद्योगिक वस्तुंसाठी बाजारपेठ

क. वाढत्या लोकसंख्येसाठी रोजगाराचा पुरवठा

ड. भांडवल निर्मितीत योगदान

(1) क आणि ड (2) अ, ब आणि क

(3) अ, ब, क आणि ड (4) ब, क आणि ड

Indian Agricultural Sector played positive role in process of economic development of India through which of the following factors ?

a. Supply of raw material to industries

b. Market for industrial products

c. Employment supply for increasing population

d. Contribution in capital formation

(1) c and d (2) a, b and c

(3) a, b, c and d (4) b, c and d

---

53. खालील विधाने विचारात घ्या.

a. पशुगणना 2019 नुसार सुमारे 3.31 कोटी पशुधनासह महाराष्ट्र देशात पाचव्या क्रमांकावर आहे.

b. महाराष्ट्रात 2020-21 पासून गोवर्गीय पशुंना लम्पी त्वचा रोगाचा प्रादुर्भाव झाला.

(1) a आणि b दोन्ही बरोबर आहेत (2) फक्त a बरोबर आहे

(3) फक्त b बरोबर आहे (4) a आणि b दोन्ही चूक आहेत

Consider the following statements.

a. As per Livestock Census 2019, Maharashtra ranks fifth at All India level with total livestock about 3.31 crore.

b. Maharashtra has experienced outbreak of Lumpy skin disease in bovines since 2020-21.

(1) Both a and b are correct (2) Only a is correct

(3) Only b is correct (4) Both a and b are incorrect

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

54. खालीलपैकी कोणते/ती विधान/ने योग्य आहे/आहेत ?

a. सन 2022-23 मध्ये भारतातील एकूण निर्यातीमध्ये महाराष्ट्राचा क्रमांक दुसरा होता.

b. 'निर्यात सज्जता निर्देशांक 2022' नुसार महाराष्ट्राचा दुसरा क्रमांक लागतो.

c. महाराष्ट्र राज्यात एकूण 37 विशेष आर्थिक क्षेत्रांची स्थापना करण्यात आली आहे.

d. महाराष्ट्र राज्यात एकूण 8 कृषी निर्यात क्षेत्र आहेत.

(1) फक्त a आणि b विधाने सत्य आहेत

(2) फक्त b आणि c विधाने सत्य आहेत

(3) फक्त a, b आणि c विधाने सत्य आहेत

(4) a, b, c आणि d विधाने सत्य आहेत

Which of the following statements is/are correct ?

a. During 2022-23, Maharashtra ranked 2nd in total exports from India.

b. Maharashtra ranked 2nd as per the 'Export Preparedness Index 2022'.

c. Maharashtra State established total 37 Special Economic Zones (SEZs).

d. Maharashtra State has total 8 Agri Export Zones.

(1) Only statements a and b are correct

(2) Only statements b and c are correct

(3) Only statements a, b and c are correct

(4) Statements a, b, c and d are correct

55. खालील विधाने विचारात घ्या.

अ. 31 मार्च 2023 पर्यंत महाराष्ट्रात सुमारे 2.24 लाख सहकारी संस्था होत्या.

ब. त्यापैकी सुमारे 56% सहकारी गृहनिर्माण संस्था होत्या.

(1) फक्त अ बरोबर आहे
(2) फक्त ब बरोबर आहे
(3) दोन्ही बरोबर आहेत
(4) दोन्ही चूक आहेत

Consider the following statements.

a. As on 31st March, 2023, there were about 2.24 lakh Co-operative Societies in Maharashtra.

b. Out of which, about 56% were Co-operative Housing Societies.

(1) Only a is correct
(2) Only b is correct
(3) Both are correct
(4) Both are incorrect

56. रॉश्डेल सहकारी यंत्रणा ___________ संबंधित होती.

(1) शेतकरी (2) व्यापारी

(3) ग्राहक (4) मजूर

Rochdale Co-operative System was concerned with ___________.

(1) Farmers (2) Traders

(3) Consumers (4) Labourers

---

57. सहकाराची खालील व्याख्या कोणी मांडली आहे ?

''संयुक्त प्रयत्नांनी एक समान ध्येय गाठण्यासाठी एकत्र आलेला व्यक्तींचा समूह किंवा गट हा सहकार करीत आहे असे म्हणता येईल.''

(1) प्रा. सी. आर. फे (2) श्री. कल्व्हर्ट

(3) श्री. सी. एफ. स्ट्रिकलँड (4) श्री. हेरिक

Who has given the following definition of co-operation ?

"A group or group of individuals who have come together to achieve a common goal through joint efforts can be known as co-operation."

(1) Prof. C. R. Fay (2) Shri. Calvert

(3) Shri. C. F. Strickland (4) Shri. Herrik

---

58. गगन (GAGAN) चे पूर्ण रूप _________ आहे.

(1) ग्लोबल एड फॉर जियोग्राफीकल ऑटोमॅटीक नॅव्हीगेशन

(2) जीपीएस ॲडेड जीओ ऑगमेन्टेड नॅव्हीगेशन

(3) ग्लोबल अैडमिनिस्ट्रेटीव्ह जीओ एॅण्ड नेटवर्क

(4) जीपीएस फॉर ॲडव्हेंचर्स जीओ ॲडीशनल नेटवर्क

_________ is the full form of GAGAN.

(1) Global Aid for Geographical Automatic Navigation

(2) GPS Aided Geo Augmented Navigation

(3) Global Administrative Geo And Network

(4) GPS for Adventures Geo Additional Network

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

59. भारतात खाजगी क्षेत्राच्या सहभागातून पायाभूत सुविधा निर्माण करण्यासाठी कोणत्या सार्वजनिक – खाजगी – सहभाग प्रतिमानाचा (PPPs Models) वापर केला जातो ?

अ. बांधा – वापरा – हस्तांतरण
ब. आराखडा – बांधा – वित्तपुरवठा – वापरा – हस्तांतरण
क. पुनर्वसन – वापरा – हस्तांतरण
ड. टोल – वापरा – हस्तांतरण

(1) केवळ अ (2) अ आणि ड (3) अ, ब आणि ड (4) अ, ब, क आणि ड

Which Public – Private – Partnerships (PPPs) models are used in India to create infrastructure through private participation ?

a. Build – Operate – Transfer
b. Design – Build – Finance – Operate – Transfer
c. Rehabilitate – Operate – Transfer
d. Toll – Operate – Transfer

(1) Only a (2) a and d (3) a, b and d (4) a, b, c and d

---

60. खालीलपैकी कोणते/ती क्षेत्र/त्रे भारताला मोठ्या प्रमाणातील बेरोजगारी आणि प्रचंड दारिद्र्य या समस्यांच्या निराकरणासाठी मदत करते/तात ?

a. कृषी
b. शिक्षण
c. औद्योगीकरण

(1) फक्त a आणि b (2) फक्त c (3) फक्त b आणि c (4) फक्त b

Which of the following sector/sectors helps India to resolve the problems of large unemployment and mass poverty ?

a. Agriculture
b. Education
c. Industrialisation

(1) Only a and b (2) Only c (3) Only b and c (4) Only b

---

61. UMANG चे दीर्घ रूप काय आहे ?

(1) युनिफाइड मोबाईल ॲप्लीकेशन फॉर न्यू-एज गव्हर्नन्स
(2) युनिव्हर्सल मोबाईल ॲप्लीकेशन फॉर न्यू-एज गव्हर्नन्स
(3) युनिक मोबाईल ॲप्लीकेशन फॉर न्यू-एज गव्हर्नन्स
(4) युनायटेड मोबाईल ॲप्लीकेशन फॉर न्यू-एज गव्हर्नन्स

What is the full form of UMANG ?

(1) Unified Mobile Application for New-Age Governance
(2) Universal Mobile Application for New-Age Governance
(3) Unique Mobile Application for New-Age Governance
(4) United Mobile Application for New-Age Governance

62. खालीलपैकी कोणती विधाने प्रसार भारतीच्या बाबतीत सत्य आहेत ?

अ. प्रसार भारती 23 भाषांमधून प्रसारण करते.

ब. प्रसार भारती ही खाजगी प्रसारक सेवा आहे.

क. 'बहुजन हिताय, बहुजन सुखाय' हे प्रसार भारतीचे ब्रीदवाक्य आहे.

ड. प्रसार भारतीने आपले सुवर्ण महोत्सवी वर्ष 23 नोव्हेंबर 2022 रोजी साजरे केले.

(1) अ आणि क (2) अ, क आणि ड
(3) अ, ब, क आणि ड (4) ब, क आणि ड

Which of the following statements are true in case of Prasar Bharti ?

a. Prasar Bharti broadcast in 23 languages.

b. Prasar Bharti is private broadcasting service.

c. 'Bahujan Hitay, Bahujan Sukhay' is motto of Prasar Bharti.

d. Prasar Bharti celebrated Golden Jubilee year on 23 November 2022.

(1) a and c (2) a, c and d
(3) a, b, c and d (4) b, c and d

---

63. ____________ द्वारे व्यापारी बँकिंग प्रणालीवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी भारतीय रिझर्व्ह बँकेला व्यापक अधिकार देण्यात आले आहेत.

a. भारतीय रिझर्व्ह बँक कायदा, 1934

b. बँकिंग नियमन कायदा, 1949

c. विदेशी विनिमय व्यवस्थापन कायदा

(1) फक्त a (2) फक्त b
(3) a आणि b दोन्ही (4) a, b आणि c

Reserve Bank of India has been vested with extensive powers to control commercial banking system by

a. The Reserve Bank of India Act, 1934

b. The Banking Regulation Act, 1949

c. Foreign Exchange Management Act

(1) Only a (2) Only b
(3) Both a and b (4) a, b and c

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

64. मौद्रिक धोरणाची निर्मिती ही मौद्रिक लक्ष्य निर्धारणावर आधारित असावी अशी शिफारस कोणत्या समितीने केली ?

(1) हिल्टन यंग समिती
(2) मध्यवर्ती बँकिंग चौकशी समिती
(3) चक्रवर्ती समिती
(4) नचिकेत मोर समिती

Which Committee recommended the formulation of Monetary Policy based on the monetary targeting ?

(1) Hilton Young Committee
(2) Central Banking Enquiry Committee
(3) Chakravarty Committee
(4) Nachiket Mor Committee

---

65. खालील विधानांपैकी कोणते/ती विधान/ने सत्य आहे/त ?

a. 2021 – 22 च्या दरम्यान लोकांकडे असलेले चलन रहिवाशांच्या मागणी ठेवींपेक्षा जास्त होते.
b. 2021 – 22 च्या दरम्यान रहिवाशांच्या अल्प मुदतीच्या ठेवी रहिवाशांच्या दीर्घ मुदतीच्या ठेवींपेक्षा जास्त होत्या.
c. 2021 – 22 च्या दरम्यान सरकारसाठी झालेला निव्वळ बँक पतपुरवठा हा व्यापारी क्षेत्राला झालेल्या बँक पतपुरवठ्यापेक्षा कमी होता.

(1) फक्त a सत्य आहे
(2) फक्त b सत्य आहे
(3) a आणि b दोन्ही सत्य आहेत
(4) a आणि c दोन्ही सत्य आहेत

Which of the following statements is/are correct ?

a. During 2021 – 22, currency with the public was greater than demand deposits of residents.
b. During 2021 – 22, short-term time deposits of residents were greater than long-term time deposits of residents.
c. During 2021 – 22, net bank credit to the government was less than bank credit to the commercial sector.

(1) Only a is correct
(2) Only b is correct
(3) Both a and b are correct
(4) Both a and c are correct

66. भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या मौद्रिक धोरणाच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणती विधाने सत्य आहेत ?

a. भाववाढ लक्ष्य निर्धारित मौद्रिक धोरणाची शिफारस उर्जित पटेल कमिटीने केली.

b. लवचिक महागाई लक्ष्य चौकटीच्या अंमलबजावणीसाठी वैधानिक आधार प्रदान करण्यासाठी मे 2016 मध्ये रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया कायदा, 1934 यात सुधारणा करण्यात आली.

c. मौद्रिक धोरण समितीतील सदस्य भारतीय रिझर्व्ह बँकेद्वारे निर्धारित केले जातात.

d. मौद्रिक धोरण समितीच्या निर्मिती अगोदर भारतीय रिझर्व्ह बँकेला मौद्रिक धोरण निश्चित करण्यात मौद्रिक धोरण तांत्रिक सल्लागार समिती सल्ला देत असे.

(1) विधाने a, b आणि d सत्य आहेत (2) विधाने a आणि b सत्य आहेत

(3) विधाने a, b आणि c सत्य आहेत (4) विधाने a, c आणि d सत्य आहेत

Which of the following statements are correct with reference to Monetary Policy of RBI ?

a. Inflation targeting monetary policy recommended by Urjit Patel Committee.

b. The Reserve Bank of India Act, 1934 was amended in May 2016 to provide a statutory basis for the implementation of the flexible inflation targeting framework.

c. The Reserve Bank of India decides the members in Monetary Policy Committee.

d. Before the constitution of the Monetary Policy Committee, a Technical Advisory Committee on Monetary Policy advised the RBI for formulating Monetary Policy.

(1) Statements a, b and d are correct (2) Statements a and b are correct

(3) Statements a, b and c are correct (4) Statements a, c and d are correct

---

67. 'जिल्हा-एक निर्यात केंद्र' उपक्रमाची उद्दिष्ट्ये खालीलपैकी कोणती आहेत ?

a. देशातील सर्व जिल्ह्यांचा संतुलित विकास घडवून आणणे.

b. प्रत्येक जिल्ह्यातून उत्पादनाची निवड करून त्याची आंतरराष्ट्रीय बाजारात विक्री करणे.

c. निर्यातदारांना आर्थिक साहाय्य पुरविणे.

(1) a आणि b (2) a, b आणि c (3) b आणि c (4) फक्त b

Which of the following are the objectives of 'District as Export Hub' initiative ?

a. Balanced development of all the districts in country.

b. To select products from each district and sell it in the International market.

c. To provide financial assistance to exporters.

(1) a and b (2) a, b and c (3) b and c (4) Only b

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

68. खालीलपैकी कोणते/ती विधान/ने सत्य आहे/त ?

अ. वस्तु आणि सेवा कर (GST) हा कर आहे की जो ग्राहक एखादी वस्तु आणि सेवा खरेदी करतो तेव्हा आकारला जातो.

ब. GST हा एकच राष्ट्रीय एकसमान कर आहे जो संपूर्ण देशात सर्व वस्तु आणि सेवांवर लावला जातो.

क. GST चे ब्रीदवाक्य ''एक कर, एक बाजार, एक राष्ट्र'' आहे.

ड. GST मध्ये सीमा शुल्काचा अंतर्भाव असतो.

(1) फक्त अ (2) फक्त ब (3) अ, ब आणि क (4) अ, ब आणि ड

Which of the following statements is/are correct ?

A. Goods and Services Tax (GST) is a tax that is levied when a consumer buys a good or service.

B. GST is a single national uniform tax levied on all goods and services across the country.

C. The Motto of GST is "One Tax, One Market, One Nation".

D. Customs duties have been subsumed under GST.

(1) Only A (2) Only B (3) A, B and C (4) A, B and D

---

69. वर्ष 2015 मध्ये माननीय पंतप्रधानांच्या हस्ते सुरू झालेली ग्रामीण उद्योजक जागरूकता विकास योजना (Student READY) ________ क्षेत्रासाठी आहे.

अ. शेती अभियांत्रिकी व जैव तंत्रज्ञान

ब. फलोत्पादन व रेशीम शेती

क. डेअरी तंत्रज्ञान व अन्न तंत्रज्ञान

(1) केवळ अ आणि ब (2) केवळ क (3) केवळ अ (4) अ, ब, क

In the year 2015, Hon'ble Prime Minister launched the Rural Entrepreneurs Awareness Development Yojana (Student READY) for ________ field.

a. Agriculture Engineering and Biotechnology.

b. Horticulture and Sericulture.

c. Dairy Technology and Food Technology.

(1) Only a and b (2) Only c (3) Only a (4) a, b, c

---

70. भारतात सन 1991 नंतर सेवा क्षेत्राचा भारताच्या स्थूल देशांतर्गत उत्पादनातील हिस्सा ________ वेगाने वाढला परंतु सेवा क्षेत्राचा रोजगार निर्मितीतील हिस्सा ________ वेगाने वाढला.

(1) कमी, अधिक (2) अधिक, कमी (3) मध्यम, कमी (4) अधिक, अधिक

In India, after 1991 the share of service sector in India's Gross Domestic Product (GDP) increased by _______ speed but the share of service sector in employment generation increased by _______ speed.

(1) Low, High (2) High, Low (3) Medium, Low (4) High, High

---

71. औद्योगिक धोरण निर्णय 1956 नुसार _______ उद्योग हे सार्वजनिक क्षेत्रासाठी राखून ठेवले होते आणि 1991 च्या औद्योगिक धोरणानुसार त्यांची संख्या _______ पर्यंत कमी करण्यात आली.

(1) 5, 3 (2) 17, 8 (3) 18, 17 (4) 6, 7

The Industrial Policy Resolution, 1956 had reserved _______ industries for the Public Sector and Industrial Policy Resolution, 1991 reduced this number to _______.

(1) 5, 3 (2) 17, 8 (3) 18, 17 (4) 6, 7

---

72. पंधराव्या वित्त आयोगाने अनुदान वाटपासंदर्भात आरोग्य आणि शिक्षणासोबतच ग्रामीण अर्थव्यवस्थेवर भर दिला कारण

a. आरोग्य आणि शिक्षण क्षेत्रात कोविड महामारीनंतर अनेक आव्हाने होती.

b. आरोग्य आणि शिक्षण या सार्वजनिक वस्तु असून मानवी भांडवलावर त्या प्रभाव टाकतात.

c. 70% श्रमपुरवठा हा ग्रामीण अर्थव्यवस्थेतून होतो.

d. ग्रामीण रस्ते सुधारले तर रोजगारावर चांगला परिणाम होतो.

(1) a, b आणि c (2) b आणि c

(3) a, c आणि d (4) a, b, c आणि d

Fifteenth Finance Commission regarding distribution of grants has laid significant emphasis on health, education and rural economy because

a. There were many challenges in health and education sector after COVID pandemic.

b. Health and education are public goods and influences human capital.

c. 70% labour supply is from rural economy.

d. Development of rural roads results positively for employment.

(1) a, b and c (2) b and c

(3) a, c and d (4) a, b, c and d

---

73. मोठ्या प्रमाणात आयातीचे घटक _______ आहेत.

a. पेट्रोलियम, कच्चे तेल आणि उत्पादने

b. अन्नधान्ये आणि डाळी, खाद्यतेल आणि साखर

c. खते, नॉन-फेरस मेटल, कागद

(1) a, b आणि c (2) फक्त b (3) फक्त d (4) फक्त a

Components of bulk imports are _______.

a. Petroleum, crude oil and products

b. Cereals and pulses, edible oil and sugar

c. Fertilizers, non-ferrous metals, papers

(1) a, b and c (2) Only b (3) Only d (4) Only a

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

74. ________ या दिवशी लोकसभेमध्ये वस्तु व सेवा कर (GST) विषयक विधेयक (115 वी घटना दुरुस्ती) सादर करण्यात आले.

(1) डिसेंबर 19, 2014 (2) मार्च 22, 2011
(3) एप्रिल 25, 2011 (4) नोव्हेंबर 29, 2011

Goods and Service Tax Bill (GST) (115th Constitutional Amendment) was introduced in the Lok Sabha on ________.

(1) December 19, 2014 (2) March 22, 2011
(3) April 25, 2011 (4) November 29, 2011

---

75. भारत सरकारने खालीलपैकी कोणत्या निर्यात प्रक्रिया क्षेत्रांचे रूपांतरण विशेष आर्थिक क्षेत्रात केले ?

अ. कांडला व सुरत
ब. सांताक्रूझ (मुंबई)
क. चेन्नई
ड. विशाखापट्टणम्

(1) केवळ अ (2) ब आणि क
(3) अ, ब आणि क (4) अ, ब, क आणि ड

Which of the following export processing zones converted into Special Economic Zones by Government of India ?

a. Kandala and Surat
b. Santacruz (Mumbai)
c. Chennai
d. Vishakhapattanam

(1) Only a (2) b and c
(3) a, b and c (4) a, b, c and d

---

76. 1956 च्या औद्योगिक धोरणाची उद्दिष्ट्ये खालीलपैकी कोणती होती ?

अ. देशाच्या आर्थिक वृद्धीचा दर वाढविणे.
ब. उत्पन्न आणि संपत्ती वितरणातील विषमता कमी करणे.
क. मक्तेदारीवर निर्बंध लावणे.
ड. खाजगीकरणास उत्तेजन देणे.

(1) अ आणि क (2) अ, ब आणि क (3) ब, क आणि ड (4) अ, क आणि ड

Which of the following was/were objectives of Industrial Policy 1956 ?

a. To increase economic growth rate of country.
b. To reduce inequality in distribution of income and wealth.
c. To impose restrictions on monopoly.
d. To stimulate privatization.

(1) a and c (2) a, b and c (3) b, c and d (4) a, c and d

---

77. आपल्या देशातील विदेशी गुंतवणुक मुख्यत: खालीलपैकी कोणत्या माध्यमातून होते ?

a. एफ.डी.आय.

b. एफ.आय.आय.

c. एफ.एस.आय.

d. एफ.आय.सी.

(1) a आणि b (2) b आणि c (3) c आणि d (4) a आणि d

The foreign investment flows in our country is/are through mainly which of the following ?

a. FDI

b. FII

c. FSI

d. FIC

(1) a and b (2) b and c (3) c and d (4) a and d

---

78. खालीलपैकी अप्रत्यक्ष कराचे प्रकार कोणते आहेत ?

a. रोखे व्यवहार कर

b. महानगरपालिका कर

c. सीमा शुल्क

d. वस्तु आणि सेवा कर

(1) a, b आणि c (2) a आणि b (3) b आणि c (4) c आणि d

Which of the following are types of indirect tax ?

a. Securities transaction tax

b. Corporation tax

c. Customs duty

d. Goods and Services Tax

(1) a, b and c (2) a and b (3) b and c (4) c and d

---

79. जेव्हा सरकार कराद्वारे पुरेशी वित्तीय साधनसामग्री उभी करू शकत नाही तेव्हा खालील साधनांद्वारे विकास खर्चासाठी वित्त उभे करते

अ. भारतीय रिझर्व्ह बँकेकडील शिल्लक रक्कम काढून घेते.

ब. बाजारातून कर्जे उभारते.

क. भारतीय रिझर्व्ह बँकेकडून कर्जे घेते.

(1) अ आणि ब (2) ब आणि क (3) अ आणि क (4) अ, ब आणि क

When the Government cannot raise enough financial resources through taxation, it finances its development expenditure through

A. By withdrawing its cash balances with the Reserve Bank of India.

B. Borrowing from the market.

C. Borrowing from the Reserve Bank of India.

(1) A and B (2) B and C (3) A and C (4) A, B and C

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

80. केंद्र सरकारच्या भांडवली प्राप्तीत खालीलपैकी कशाचा समावेश होतो ?

अ. राज्य सरकारांना पूर्वी दिलेल्या कर्जाची वसूली

ब. निव्वळ बाजारातून घेतलेली कर्जे

क. भविष्य निर्वाह निधी आणि विशेष ठेवी इत्यादीद्वारे जमा होणारी इतर भांडवली येणी

ड. वस्तु व सेवांवरील कर

(1) अ आणि ब (2) ब, क आणि ड (3) अ, ब आणि क (4) अ, ब, क आणि ड

Which of the following includes in capital receipts of Central Government ?

a. Recovery of previous loans given to State Governments

b. Net market borrowings

c. Other capital receipts such as provident funds and special deposits etc.

d. Goods and Service Tax

(1) a and b (2) b, c and d (3) a, b and c (4) a, b, c and d

---

81. पंधराव्या वित्त आयोगाच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणती विधाने सत्य आहेत ?

a. पंधराव्या वित्त आयोगाची नेमणूक एन.के. सिंग यांच्या अध्यक्षतेखाली करण्यात आली.

b. सुरुवातीला या आयोगाची जबाबदारी 2020 ते 2025 हा पाच वर्षांचा कालावधी विचारात घेण्याची होती, परंतु प्रत्यक्षात आयोगाने 2021 – 22 ते 2025 – 26 या कालावधीसाठीचा अंतिम अहवाल सादर केला.

c. 2020 – 21 या वर्षासाठी आयोगाने अंतरीम अहवाल सादर केला.

d. कर उत्पन्नाची समपातळी विभागणी करण्यासाठी आयोगाने सर्वाधिक भर लोकसंख्या या निकषाला दिला.

(1) विधाने b, c आणि d सत्य आहेत (2) विधाने a, c आणि d सत्य आहेत

(3) विधाने a, b आणि c सत्य आहेत (4) विधाने a, b आणि d सत्य आहेत

Which of the following statements are correct with reference to fifteenth Finance Commission ?

a. The fifteenth Finance Commission was appointed under the Chairmanship of N. K. Singh.

b. Initially the responsibility of the Commission was to cover the five year period 2020 to 2025, But actually the Commission submitted its final report for the years 2021 – 22 to 2025 – 26.

c. For the year 2020 – 21, the Commission submitted its interim report.

d. The Commission gave more weightage to population criteria for the horizontal distribution of tax revenue.

(1) Statements b, c and d are correct (2) Statements a, c and d are correct

(3) Statements a, b and c are correct (4) Statements a, b and d are correct

82. सरकार ज्या दराने शेतमाल खरेदी करते, त्यापेक्षा कमी किंमतीत ग्राहकांना अन्न किंवा खते पुरविते, हा सबसिडीचा (अनुदान) __________ प्रकार आहे.

(1) खरेदी सबसिडी (अनुदान)
(2) नियामक अनुदान
(3) रोख अनुदान
(4) क्रेडिट सबसिडी (पत अनुदान)

Providing food or fertilizers to the consumers at lower prices than those at which the Government procures the commodities is the __________ type of subsidy.

(1) Procurement subsidy
(2) Regulatory subsidy
(3) Cash subsidy
(4) Credit subsidy

---

83. प्रधानमंत्री किसान ऊर्जा सुरक्षा एवम् उत्थान महाभियान (पी.एम. – कुसुम) योजनेची उद्दिष्ट्ये खालीलपैकी कोणती आहेत ?

अ. शेतकऱ्यांना ऊर्जा सुरक्षितता प्रदान करणे.
ब. शेतकऱ्यांना पाणी सुरक्षितता प्रदान करणे.
क. कृषी क्षेत्रातील पेट्रोलचा वापर कमी करणे.
ड. शेतकऱ्यांच्या उत्पन्नात वाढ करणे.

(1) अ आणि ब (2) अ, ब आणि ड (3) अ, ब आणि क (4) अ, ब, क आणि ड

Which of the following are objectives of Pradhan Mantri Kisan Urja Suraksha evam Uthan Mahabhiyan (PM-KUSUM) plan ?

a. To provide energy security to farmers.
b. To provide water security to farmers.
c. To reduce the use of petrol in agricultural sector.
d. To increase the farmers' income.

(1) a and b (2) a, b and d (3) a, b and c (4) a, b, c and d

---

84. खालीलपैकी कोणत्या पंचवार्षिक योजनेमध्ये दिल्ली आणि मुंबई विमानतळाचे आधुनिकीकरण आणि पुनर्रचनेची सुरुवात संयुक्त उद्यम कंपन्यांच्या माध्यमातून करण्यात आली ?

(1) पहिल्या (2) तिसऱ्या (3) सहाव्या (4) दहाव्या

In which of the following Five Year Plan, modernisation and restructuring of Delhi and Mumbai Airports launched through joint venture companies ?

(1) First (2) Third (3) Sixth (4) Tenth

कच्च्या कामासाठी जागा / **SPACE FOR ROUGH WORK**

85. भारतात सामाजिक सुरक्षा उपायांमध्ये खालीलपैकी कोणत्या उपायांचा समावेश होतो ?

अ. ज्यांचे कमाईचे उत्पन्न खूपच कमी झाले आहे किंवा तात्पुरते किंवा कायमचे थांबले आहे अशा विशिष्ट वर्गातील व्यक्ती आणि कुटुंबांना रोख पैसे देणे.

ब. विशिष्ट वर्गातील व्यक्तींना आजारपण, मातृत्व इ. प्रसंगी वैद्यकीय लाभ आणि वैद्यकीय सेवा प्रदान करणे.

क. एखाद्या कर्मचाऱ्याचा मृत्यु झाल्यास त्यांच्या अवलंबितांना स्टायपेंड, पेन्शन इत्यादी स्वरूपात रोख रक्कम प्रदान करणे.

ड. व्यक्तीला समाजातील लोकांपासून होणारा त्रास कमी करणे.

(1) केवळ ड (2) अ आणि ब (3) ब आणि क (4) अ, ब आणि क

In India, which of the following measures included in the social security measures ?

a. Providing cash payments to persons and families of specified class whose income from earning has been reduced drastically or ceased temporarily or permanently.

b. Providing medical benefits and medical care to persons of the specified class in the event of sickness, maternity etc.

c. Providing cash payments in the form of stipends, pensions etc. to the dependents of an employee in the event of his death.

d. To reduce the suffering of the individual from the peoples in the society.

(1) Only d (2) a and b (3) b and c (4) a, b and c

---

86. विशेष आर्थिक क्षेत्र कायद्याची प्रमुख उद्दिष्ट्ये खालीलपैकी कोणती आहेत ?

a. आर्थिक क्रियांचे प्रमाण कमी करणे.

b. केवळ सेवांच्या निर्यातीला प्रोत्साहन.

c. देशांतर्गत व विदेशी स्रोतांपासूनची गुंतवणूक वाढविणे.

d. पायाभूत सुविधांचा विकास करणे.

(1) a, b आणि c (2) a, c आणि d

(3) c आणि d (4) b, c आणि d

Which of the following are the main objectives of the Special Economic Zone Act ?

a. To decrease the proportion of economic activity.

b. Promotion of exports of only services.

c. To increase the investment from domestic and foreign sources.

d. To develop infrastructure.

(1) a, b and c (2) a, c and d

(3) c and d (4) b, c and d

87. औद्योगिक आजाराची अंतर्गत कारणे कोणती आहेत ?

अ. आर्थिक समस्या

ब. कामगार समस्या

क. आधुनिक यंत्रसामग्री

ड. व्यवस्थापकीय समस्या

(1) अ, ब आणि क (2) ब, क आणि ड

(3) अ, क आणि ड (4) अ, ब आणि ड

Which are the internal causes of industrial sickness ?

a. Financial problem

b. Labour problem

c. Modern machinery

d. Management problems

(1) a, b and c (2) b, c and d

(3) a, c and d (4) a, b and d

88. खालील विधाने विचारात घ्या.

a. 2014 – 15 मध्ये हाँगकाँग, चीन, यु.एस.ए., यु.ए.ई., जर्मनी, यु.के. आणि जपान या सात अग्रेसर राष्ट्रांना भारताने 36 टक्के निर्यात केली.

b. 2014 – 15 मध्ये हाँगकाँग, चीन, यु.एस.ए., यु.ए.ई., जर्मनी, यु.के. आणि जपान या सात अग्रेसर राष्ट्रांकडून भारताने 29.4 टक्के आयात केली.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने योग्य आहे/त ?

(1) फक्त a योग्य आहे (2) फक्त b योग्य आहे

(3) a आणि b योग्य आहेत (4) a आणि b अयोग्य आहेत

Consider the following statements.

a. In 2014 – 15, India's export to the seven leading countries viz., Hongkong, China, USA, UAE, Germany, UK and Japan was 36 percent.

b. In 2014 – 15, India's import from the seven leading countries viz., Hongkong, China, USA, UAE, Germany, UK and Japan was 29.4 percent.

Which of the statements given above is/are correct ?

(1) Only a is correct (2) Only b is correct

(3) a and b are correct (4) a and b are incorrect

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

89. निर्यात केंद्रे आणि निर्यात होणाऱ्या वस्तु खाली देण्यात आल्या आहेत. योग्य जोड्या जुळवा.

	स्तंभ – I		स्तंभ – II
अ.	शिवकाशी	i.	चामड्याचे बूट
ब.	अंबाला	ii.	इंजिन पंप
क.	राजकोट	iii.	शास्त्रीय उपकरणे
ड.	आग्रा	iv.	काडेपेट्या

	अ	ब	क	ड
(1)	iii	ii	i	iv
(2)	ii	i	iv	iii
(3)	i	iv	iii	ii
(4)	iv	iii	ii	i

Export Centers and Goods exported are given below. Match the correct pairs.

	Column – I		Column – II
a.	Shivkashi	i.	Leather shoes
b.	Ambala	ii.	Engine pump
c.	Rajkot	iii.	Scientific equipment
d.	Agra	iv.	Match boxes

	a	b	c	d
(1)	iii	ii	i	iv
(2)	ii	i	iv	iii
(3)	i	iv	iii	ii
(4)	iv	iii	ii	i

---

90. भारतातून निर्यात वाढविण्यासाठी भारत सरकारने खालीलपैकी कोणती पाऊले उचलली ?

अ. विशेष आर्थिक क्षेत्रे उभारणे.

ब. भारताच्या 2004 – 2009 च्या विदेशी व्यापार धोरणात फळे, फुले आणि भाजीपाला यांची निर्यात वाढविण्यासाठी 'विशेष कृषी उपज योजने'ची सुरुवात करण्यात केली.

क. 2015 – 2020 च्या विदेशी व्यापार धोरणात कृषी निर्यात क्षेत्राची सुरुवात केली.

ड. 1991 मध्ये निर्यातभिमुख विभाग योजना सुरू करण्यात आली.

(1) अ, ब आणि ड (2) ब, क आणि ड (3) ब आणि क (4) अ आणि ब

Which of the following initiatives taken by Indian Government for increasing export from India ?

a. To set up Special Economic Zones.

b. In 2004 – 2009 Foreign Trade Policy of India, 'Vishesh Krishi Upaj Yojana' (Special Agricultural Yield Scheme) was introduced to increase export of fruits, flowers and vegetables.

c. In Foreign Trade Policy 2015 – 2020, the Agricultural Export Zones was introduced.

d. Export Oriented Units Scheme was started in 1991.

(1) a, b and d (2) b, c and d (3) b and c (4) a and b

91. कृषी क्षेत्रासाठी काम करणाऱ्या खालील विविध संस्था संदर्भात योग्य जोडी जुळवा.

उद्दिष्ट्ये		संस्था	
अ.	कृषी संशोधन व शिक्षणामध्ये समन्वय राखून मार्गदर्शन करतानाच व्यवस्थापन करणे	1.	महाराष्ट्र कृषी शिक्षण व संशोधन परिषद
ब.	व्यापाराचे उदारीकरण	2.	भारतीय कृषी संशोधन परिषद
क.	कृषी विद्यापीठांमध्ये प्रभावी समन्वय व सुसूत्रता आणणे	3.	जागतिक व्यापार संघटना

(1) अ – 2, ब – 3, क – 1

(2) अ – 3, ब – 2, क – 1

(3) अ – 2, ब – 1, क – 3

(4) अ – 3, ब – 1, क – 2

Match the following correct pair with respect to the following various organisations working for agriculture sector.

Objectives		Institute	
A.	Co-ordination, Guidance and Management for Agricultural Research and Education	1.	Maharashtra Council of Agricultural Education and Research
B.	Liberalization of trade	2.	Indian Council of Agricultural Research
C.	To bring effective co-ordination and harmonization among agricultural universities	3.	World Trade Organization

(1) A – 2, B – 3, C – 1

(2) A – 3, B – 2, C – 1

(3) A – 2, B – 1, C – 3

(4) A – 3, B – 1, C – 2

92. परंपरागत कृषि विकास योजनेसंदर्भात खालील विधाने विचारात घ्या :

a. ''परंपरागत कृषि विकास योजने'' अंतर्गत 20 हेक्टर जमीन असणाऱ्या समूहाला सलग पाच वर्षाकरीता लाभ दिला जातो.

b. जमिनिचा कस वाढविणे व रसायनांचा वापर न करता सेंद्रिय शेतीद्वारे सकस अन्नधान्याचे उत्पादन करणे हे एक परंपरागत कृषि विकास योजनेचे उद्दिष्ट आहे.

c. गुणवत्तेची हमी.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान योग्य आहे/त ?

(1) फक्त a (2) फक्त b (3) दोन्ही a आणि b (4) दोन्ही b आणि c

Consider the following statements regarding Paramparagat Krishi Vikas Yojana :

a. Benefits of the "Paramparagat Krishi Vikas Yojana" are given to each cluster having 20 ha. land for five consecutive years.

b. Enhancing soil fertility and producing healthy food grains through organic farming without use of chemicals is the one of the objective of Paramparagat Krishi Vikas Yojana.

c. Guarantee of quality.

Which of the statement/s given above is/are correct ?

(1) Only a (2) Only b (3) Both a and b (4) Both b and c

---

93. भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या मते, 2022 – 23 या वित्तीय वर्षात कार्यरत (प्रवर्त्ती) किसान क्रेडिट कार्डस्ची (KCCs) एकूण संख्या सुमारे ______________ इतकी होती.

(1) 280.96 लाख (2) 282.96 लाख

(3) 286.96 लाख (4) 289.96 लाख

According to the Reserve Bank of India, the total number of operative Kisan Credit Cards (KCCs) were about ____________ in the financial year 2022 – 23.

(1) 280.96 Lakh (2) 282.96 Lakh

(3) 286.96 Lakh (4) 289.96 Lakh

---

94. सार्वजनिक वितरण प्रणाली (PDS) द्वारे ग्राहकांना ज्या किंमतीत अन्नधान्याचा पुरवठा केला जातो त्या ठराविक किंमतीला ___________ म्हणून ओळखले जाते.

(1) निर्गम किंमत (2) खरेदी किंमत

(3) किमान आधारभूत किंमत (4) बाजार किंमत

The price at which the distribution of food grains supplied through Public Distribution System (PDS) to consumer at fixed price is known as

(1) Issue price (2) Procurement price

(3) Minimum support price (4) Market price

---

95. जागतिक भूक निर्देशांक 2023 नुसार भारताचा भूक निर्देशांक ________ असून तो देशाला गंभीर श्रेणीमध्ये ठेवतो.

(1) 27.2 (2) 28.7 (3) 29.9 (4) 30.2

India's global hunger index score in the Global Hunger Index 2023 is ______ which puts it in the serious category.

(1) 27.2 (2) 28.7 (3) 29.9 (4) 30.2

---

96. केंद्र सरकारने सन 2021 – 22 मध्ये निश्चित केलेल्या आधारभूत किंमतीनुसार खालीलप्रमाणे जोड्या जुळवा.

अ.	बाजरा	I.	7275
ब.	मका	II.	6300
क.	तूर	III.	1870
ड.	मुग	IV.	2250

	बाजरा	मका	तूर	मुग
(1)	I	II	III	IV
(2)	IV	III	II	I
(3)	III	II	I	IV
(4)	II	III	IV	I

Match the pairs – as per minimum support prices fixed by Central Government in 2021 – 22 for following crops.

a.	Bajra	I.	7275
b.	Maize	II.	6300
c.	Tur	III.	1870
d.	Moong	IV.	2250

	Bajra	**Maize**	**Tur**	**Moong**
(1)	I	II	III	IV
(2)	IV	III	II	I
(3)	III	II	I	IV
(4)	II	III	IV	I

97. ग्लोबल फॉरेस्ट रिसोर्स असेसमेंट, 2020 नुसार, जगातील खारफुटीचे क्षेत्र चढत्या क्रमाने लावा.

(1) आशिया, आफ्रिका, उत्तर आणि मध्य अमेरिका, दक्षिण अमेरिका

(2) आफ्रिका, आशिया, दक्षिण अमेरिका, उत्तर आणि मध्य अमेरिका

(3) उत्तर आणि मध्य अमेरिका, दक्षिण अमेरिका, आफ्रिका, आशिया

(4) दक्षिण अमेरिका, उत्तर आणि मध्य अमेरिका, आफ्रिका, आशिया

As per Global Forest Resource Assessment, 2020 arrange the Mangrove area in the World in ascending order.

(1) Asia, Africa, North and Central America, South America
(2) Africa, Asia, South America, North and Central America
(3) North and Central America, South America, Africa, Asia
(4) South America, North and Central America, Africa, Asia

---

98. भारत सरकार ने श्री. वाय. के. अलघ यांच्या अध्यक्षतेखाली ______________ रोजी किमान आधारभूत किंमत निश्चिती करताना पद्धतशीर समस्येचे परीक्षण करण्यासाठी तज्ञ समितीची स्थापना केली.

(1) 5 मे 2003 (2) 6 मे 2003 (3) 7 मे 2003 (4) 7 मे 2005

The Government of India set up expert committee under the Chairmanship of Shri Y. K. Alagh on ______________ to examine the methodological issue in fixation of minimum support prices.

(1) 5 May 2003 (2) 6 May 2003 (3) 7 May 2003 (4) 7 May 2005

---

99. मार्च 2023 मधील जागतिक बँकेच्या अन्न सुरक्षा अपडेटमधील महितीवर आधारित, मार्च 2022 ते फेब्रुवारी 2023 दरम्यान कोणत्या देशांनी अन्नधान्य चलन वाढीचा दर सर्वाधिक आणि सर्वात कमी नोंदवला ?

(1) पाकिस्तान आणि इंडोनेशिया (2) अर्जेंटिना आणि चीन

(3) श्रीलंका आणि भारत (4) जर्मनी आणि कॅनडा

Based on data from the World Bank's Food Security Update in March 2023, which countries recorded food inflation highest and lowest between March 2022 and February 2023 ?

(1) Pakistan and Indonesia (2) Argentina and China
(3) Sri Lanka and India (4) Germany and Canada

100. भारत सरकारने पीक विमा योजनांच्या अंमलबजावणीतील त्रुटी तपासण्यासाठी 2013 मध्ये __________ यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन केली होती.

(1) डॉ. व्ही . पी. शर्मा
(2) डॉ. पी. के. मिश्रा
(3) श्री. डी. बी. गुप्ता
(4) श्री. पी. जे. जोसेफ

The Government of India had constituted a committee under the Chairmanship of __________ in 2013 to examine the loopholes in the implementation of Crop Insurance Schemes.

(1) Dr. V. P. Sharma
(2) Dr. P. K. Mishra
(3) Shri D. B. Gupta
(4) Shri P. J. Joseph

---

101. शेतकऱ्यांचे उत्पन्न दुप्पट करण्याच्या धोरणा बाबत खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

अ. शेतकऱ्यांचे उत्पन्न दुप्पट करण्यासाठी पिकांची वारंवारीता वाढविण्याचे ठरले.
ब. सन 2029 पर्यंत शेतकऱ्यांचे उत्पन्न दुप्पट करण्याचे शासनाचे धोरण आहे.
क. पशुधनाची उत्पादकता वाढविणे.

(1) फक्त अ
(2) फक्त ब
(3) फक्त क
(4) फक्त अ आणि क

Which of the following statements about the policy of doubling of farmers income is correct ?

A. For doubling farmers income, decided to increase the cropping intensity.
B. The Governments Policy is to double the farmers income by the year 2029.
C. Increase in productivity of livestock.

(1) Only A
(2) Only B
(3) Only C
(4) Only A and C

---

102. "इंडिया स्टेट ऑफ फॉरेस्ट रिपोर्ट- 2021" नुसार, देशातील बांबू लागवडीखाली असलेल्या राज्यांचे क्षेत्र चढत्या क्रमाने लावा.

(1) महाराष्ट्र, मध्य प्रदेश, ओडिसा, अरुणाचल प्रदेश
(2) अरुणाचल प्रदेश, ओडिसा, महाराष्ट्र, मध्य प्रदेश
(3) ओडिसा, महाराष्ट्र , अरुणाचल प्रदेश, मध्य प्रदेश
(4) मध्य प्रदेश, अरुणाचल प्रदेश, ओडिसा, महाराष्ट्र

According to the "India State of Forest Report – 2021", arrange the bamboo – bearing states area of the country in ascending order.

(1) Maharashtra, Madhya Pradesh, Odisha, Arunachal Pradesh
(2) Arunachal Pradesh, Odisha, Maharashtra, Madhya Pradesh
(3) Odisha, Maharashtra, Arunachal Pradesh, Madhya Pradesh
(4) Madhya Pradesh, Arunachal Pradesh, Odisha, Maharashtra

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

103. कृषी व्यय आणि किंमती आयोग (CACP) द्वारा किमान आधारभूत किंमतीची शिफारस करताना खालीलपैकी कोणते घटक विचारात घेतले जातात ?

a. एकूण कृषी उत्पादन
b. विविध पिकांची मागणी व पुरवठा स्थिती
c. देशांतर्गत आणि आंतरराष्ट्रीय किंमती
d. कृषी आणि बिगर कृषी क्षेत्रामधील व्यापारशर्ती

(1) a, b आणि c
(2) b, c आणि d
(3) a, b आणि d
(4) a, c आणि d

Which of the following factors are considered by Commission for Agricultural Cost and Prices (CACP) while recommending Minimum Support Prices ?

a. Total agricultural production.
b. Demand and supply situation of various crops.
c. Domestic and international prices.
d. Terms of trade between agriculture and non-agriculture sector.

(1) a, b and c
(2) b, c and d
(3) a, b and d
(4) a, c and d

---

104. 2023 या वर्षात नाबार्डने भारतातील __________ प्रादेशिक कार्यालयांद्वारे एकूण __________ जिल्ह्यांमध्ये सेवा दिली आहे.

(1) 31 आणि 753 (2) 28 आणि 763
(3) 31 आणि 763 (4) 28 आणि 753

NABARD had served through __________ regional offices in total __________ districts in India in the year 2023.

(1) 31 and 753 (2) 28 and 763
(3) 31 and 763 (4) 28 and 753

105. शेतकऱ्यांचे उत्पन्न दुप्पट करणे (DFI) अहवाल 2016 मध्ये सूचित केले आहे की सन् 2016 – 17 ते, 2022 – 23 या कालावधीत शेतकऱ्यांचे उत्पन्न दुप्पट, करण्यासाठी खालीलपैकी कोणत्या बाबी आवश्यक आहेत ?

a. सन 2016 –17 ते 2022 – 23 या कालावधीत एकूण कृषी क्षेत्राची 2.5% ने वाढ होणे.
b. शेती क्षेत्रात वार्षिक 10.4% दराने उत्पन्नात वाढ होणे.
c. कृषी गुंतवणूकीतील वार्षिक वाढीचा दर 12.5% ने वाढ होणे.

(1) फक्त विधान (a) बरोबर आहे
(2) विधाने (a) आणि (b) बरोबर आहेत
(3) विधाने (b) आणि (c) बरोबर आहेत
(4) विधाने (a) आणि (c) बरोबर आहेत

The Doubling Farmers Income (DFI) Report – 2016, indicated that to double farmers income, over the period 2016 – 17 to 2022 – 23, which of the following things are needed ?

a. Overall agricultural sector growth by 2.5% during the period of 2016 –17 to 2022 – 23.
b. Income growth at annual rate of 10.4% in the farming sector.
c. Annual growth rate in agricultural investment by 12.5%.

(1) Only statement (a) is correct
(2) Statements (a) and (b) are correct
(3) Statements (b) and (c) are correct
(4) Statements (a) and (c) are correct

---

106. खालील ऊर्जा स्रोतांचे नविकरणयोग्य आणि नविकरणअयोग्य ऊर्जा स्रोतांमध्ये वर्गीकरण करा.

i. कोळसा
ii. बायोमास
iii. नैसर्गिक वायु
iv. वारा

(1) i, iii हे नविकरणअयोग्य, ii, iv हे नविकरणयोग्य
(2) सर्व नविकरणयोग्य आहेत
(3) फक्त ii नविकरणयोग्य आहे
(4) सर्व नविकरणअयोग्य आहेत

Classify the following energy sources into renewable and non-renewable energy source.

i. Coal
ii. Biomass
iii. Natural gas
iv. Wind

(1) i, iii are non-renewable, ii, iv are renewable
(2) All are renewable
(3) Only ii is renewable
(4) All are non-renewable

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

107. लहरी शक्ती खालीलपैकी लहरींच्या कोणत्या वैशिष्ट्यामुळे तयार होते ?

(1) पाण्याच्या लहरींचे बाजूने विस्थापन

(2) पाण्याच्या लहरींची वर आणि खाली गती

(3) पाण्याच्या लहरींमध्ये तयार झालेला तापमानाचा ग्रेडियंट

(4) वरील सर्व

Wave power is produced by which of the following characteristics of wave ?

(1) Sideways displacement of the water waves

(2) Up and down motion of the water waves

(3) Temperature gradient developed in the water wave

(4) All of the above

---

108. 'VEDAS' हे पोर्टल __________ सेवा पुरविते.

(1) वेदांचे 75 भाषांमध्ये भाषांतर ऐकण्याची

(2) उपग्रहामार्फत उपलब्ध विदा वितरीत करण्याची

(3) प्राचीन वेदांमधील ज्ञान व आधुनिक विज्ञान यांचा संबंध जोडण्याची

(4) इस्रो मार्फत 'अंतराळ प्रवास' चे तिकीट निश्चित करण्याची

'VEDAS' portal serves to

(1) Listen translation of vedas in 75 languages

(2) Disseminate the available satellite data

(3) Relate knowledge in old vedas with modern science

(4) Booking ticket for 'space tour' through ISRO

109. योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

i. ड्युटेरियम हे हायड्रोजनचे ________ आहे.

ii. ड्युटेरियम असणाऱ्या पाण्याला ______ पाणी म्हणतात.

iii. ड्युटेरियम असणारे पाणी अणुभट्टीमध्ये ________ म्हणून वापरले जाते.

iv. ड्युटेरियम असणारे पाणी ________ शोषून घेत नाही.

	i	ii	iii	iv
(1)	आयसोटोन	हलके	त्वरक	प्रोटॉन
(2)	आयसोबार	घाणेरडे	शीतलक	इलेक्ट्रॉन
(3)	आयसोमर	प्रदूषित	विद्युतरोधक	मेसॉन
(4)	आयसोटोप	जड	मंदक	न्युट्रॉन

Fill in the blanks by choosing proper options.

i. Deuterium is ________ of hydrogen.

ii. The water containing deuterium is said to be ______ water.

iii. Deuterium containing water is used as a ________ in atomic reactor.

iv. Deuterium containing water do not absorb __________.

	i	ii	iii	iv
(1)	isotone	light	accelerator	proton
(2)	isobar	dirty	coolant	electron
(3)	isomer	polluted	insulator	meson
(4)	isotope	heavy	moderator	neutron

---

110. कमी आणि अल्पकालीन किरणोत्सर्गी कचऱ्याची विल्टेवाट कशी लावली जाते ?

(1) उथळ जमिनीत बांधलेल्या भांडारात ठेवून

(2) समुद्राखाली गाडले जाते

(3) बाह्य अवकाशात पाठविले जाते

(4) नाले किंवा नद्यांमध्ये सोडले जाते

How are low and short lived radioactive wastes disposed ?

(1) By placing it in repository built in shallow grounds

(2) Buried under sea

(3) Sent to outer space

(4) Left out in streams or rivers

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

111. योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

i. 1979 साली ____________ या देशात अणुभट्टीत पहिला अपघात घडला.

ii. 1986 साली ____________ या देशात चेर्नोबील अणुभट्टीत अपघात घडला.

iii. 2011 साली ____________ या देशात फुकुशिमा अणुभट्टीत अपघात घडला.

iv. किरणोत्सर्गापासून सुरक्षिततेसाठी भारताने __________ याची स्थापना केली.

	i	ii	iii	iv
(1)	फ्रान्स	इंडिया	चीन	इस्रो
(2)	इंग्लंड	हॉलंड	जर्मनी	यु.जी.सी.
(3)	अमेरिका	रशिया	जपान	ए.ई.आर.बी.
(4)	कॅनडा	पोलंड	ऑस्ट्रेलिया	आय.एम.डी.

Fill in the blanks by choosing proper options.

i. In 1979, in ____________ first atomic reactor accident took place.

ii. In 1986, in ____________ Chernobyl atomic reactor accident took place.

iii. In 2011, in ____________ Fukushima atomic reactor accident took place.

iv. For radiation protection India established __________.

	i	ii	iii	iv
(1)	France	India	China	ISRO
(2)	England	Holland	Germany	U.G.C
(3)	America	Russia	Japan	A.E.R.B.
(4)	Canada	Poland	Australia	I.M.D.

---

112. गगन (GAGAN) च्या अंमलबजावणीचे अपेक्षित फायदे

a. आगमन, निर्गमन, सागरी आणि मार्गासह उड्डाणाच्या सर्व टप्प्यांसाठी जागतिक अखंड नेव्हीगेशन

b. रेल्वे, रस्ते, जहाजे यांमध्ये नेव्हीगेशन आणि सुरक्षितता वाढवणे

c. अंतराळ हवामानाचा अभ्यास

d. नैसर्गिक संसाधन आणि जमिन व्यवस्थापन

वरीलपैकी कोणते विधान योग्य नाही ?

(1) फक्त a (2) फक्त a, b आणि c

(3) फक्त a, b आणि d (4) यापैकी एकही नाही

Expected benefits of implementation of GAGAN are

a. Global seamless navigation for all phases of flight including arrival, departure, oceanic and en route

b. Navigation and safety enhancement in railways, roadways, ships

c. Space weather studies

d. Natural resource and land management

Which of the above statements is/are incorrect ?

(1) Only a (2) Only a, b and c

(3) Only a, b and d (4) None of these

---

113. भारतीय अणुशक्ती कार्यक्रम स्तर – 3 चे उद्दिष्ट ________ हे व्यावसायिक स्तरावर विद्युतशक्तीसाठी इंधन म्हणून वापरणे हे आहे.

(1) थोरियम (2) युरेनियम (3) प्लुटोनियम (4) जड पाणी

The Indian nuclear power program stage – 3 aims at using ________ as fuel for electric power generation on a commercial scale.

(1) Thorium (2) Uranium (3) Plutonium (4) Heavy water

---

114. गॅमा नाईफ थेरपी म्हणजे

(1) स्टिरिओटॅक्टिक रेडिओ थेरपी
(2) रेडिओॲक्टिव्ह चाकू (सूरी) वापरून शस्त्रक्रिया
(3) रेडिओथेरपी आणि शस्त्रक्रिया यांचे संयोजन
(4) केमोथेरपी आणि शस्त्रक्रिया यांचे संयोजन

Gamma knife therapy is

(1) Stereotactic radio therapy
(2) Surgery using a radioactive knife
(3) Combination of radio therapy and surgery
(4) Combination of chemotherapy and surgery

---

115. पी.एम.-सूर्यघर या योजनेचे/ची उद्दिष्ट/ष्ट्ये हे/ही आहे/आहेत ________

अ. देशातील एक कोटी घरांना 300 युनीट वीज मोफत पुरविणे
ब. एक कोटी घरांवर छतावरील सौर प्रणाली बसविणे
क. एक कोटी घरांमध्ये स्मार्ट वीज मीटर बसविणे
ड. देशातील सर्व घरांना मोफत वीज पुरविणे

(1) अ, ब आणि क (2) ब, क आणि ड (3) अ आणि ब (4) फक्त अ

The objective/s of PM-Suryaghar Yojana is/are ________

a. to provide 300 free units of electricity to one crore households in the country
b. to install roof top solar systems on one crore households
c. to install smart electric meters in one crore households
d. to provide free electricity to all the households in the country.

(1) a, b and c (2) b, c and d (3) a and b (4) Only a

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

116. भारतामध्ये विद्युत वापराचे स्रोत वापराच्या टक्केवारीनुसार उतरत्या क्रमाने लिहा.

a. पवनचक्की

b. अणु ऊर्जा

c. जल विद्युत

d. औष्णिक ऊर्जा

(1) d c b a
(2) a b d c
(3) d a b c
(4) c d a b

Arrange the sources of electricity used in the India in descending order. (percentage)

a. Windmill

b. Nuclear energy

c. Hydro electric

d. Thermal energy

(1) d c b a
(2) a b d c
(3) d a b c
(4) c d a b

---

117. सोलर जी. बी. आय. म्हणजे

(1) जनरेशन बेस्ड इन्सेंटीव्ह
(2) ग्लोबल बिझनेस आयडेंटिफायर
(3) गेन बाय इनव्हेन्टरी
(4) ग्लोबल बिझनेस इनिशिएटिव्ह

Solar GBI stands for

(1) Generation Based Incentive
(2) Global Business Identifier
(3) Gain By Inventory
(4) Global Business Initiative

---

118. जोड्या जुळवा.

a. जीसॅट – 24 — i. भारतीय प्रादेशिक नेव्हीगेशन उपग्रह प्रणाली

b. इ.ओ.एस. – 07 — ii. इंडो – रशियन तारकीय आणि वायुमंडलीय उपग्रह मोहीम

c. एन.ए.व्ही.आय.सी. — iii. संप्रेषण उपग्रह

d. युथसॅट — iv. पृथ्वी निरीक्षण उपग्रह

	a	b	c	d
(1)	iii	iv	ii	i
(2)	i	ii	iii	iv
(3)	ii	i	iv	iii
(4)	iii	iv	i	ii

Match the pairs.

a. GSAT – 24 — i. Indian Regional Navigation Satellite System

b. EOS – 07 — ii. Indo – Russian Stellar and Atmospheric Satellite Mission

c. NavIC — iii. Communication Satellite

d. YOUTHSAT — iv. Earth Observation Satellite

	a	b	c	d
(1)	iii	iv	ii	i
(2)	i	ii	iii	iv
(3)	ii	i	iv	iii
(4)	iii	iv	i	ii

119. i. अंतरिक्ष कॉर्पोरेशन
ii. न्यु स्पेस इंडिया लिमिटेड
iii. इंडियन नॅशनल स्पेस प्रमोशन व ऑथोरायझेशन सेंटर (इन-स्पेस)

वरील कंपन्यांचे योग्य कार्य निवडा.

(1) इस्रोच्या व्यापारी उपयोगाचा पुरवठादार
(2) नासाच्या व्यापारी उपयोगाचा पुरवठादार
(3) रशियाच्या व्यापारी कंपन्या
(4) ऑस्ट्रेलियाच्या व्यापारी कंपन्या

i. Antriksh Corporation
ii. New Space India Limited
iii. Indian National Space Promotion and Authorisation Centre (IN-Space)

Choose the correct function of all above companies.

(1) ISRO's commercial application provider
(2) NASA's commercial application provider
(3) Russia's commercial company
(4) Australia's commercial company

---

120. चांद्रयान – 3 या मोहिमेची खालीलपैकी कोणती उद्दिष्ट्ये होती ?

अ. चंद्राच्या पृष्ठभागावर सुरक्षितपणे व हळुवारपणे उतरण्याचे प्रात्यक्षिक करणे
ब. भविष्यकालीन आदित्य मोहिमेसाठी तंत्रज्ञान विकसित करणे
क. जागेवरच (in-situ) शास्त्रीय प्रयोग करणे
ड. चंद्र-पर्यटनाच्या शक्यता पडताळणे

(1) अ आणि क
(2) अ, ब आणि ड
(3) अ, ब आणि क
(4) अ, क आणि ड

Which of the following were objectives of Chandrayaan – 3 mission ?

a. To demonstrate safe and soft landing on Lunar surface
b. To develop technology for future Aditya mission
c. To conduct in-situ scientific experiments
d. To explore possibilities of moon-tourism.

(1) a and c
(2) a, b and d
(3) a, b and c
(4) a, c and d

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

121. H.M.D. म्हणजे काय ?

(1) हेड मेड डिस्प्ले (2) हेड माउंटेड डिस्प्ले

(3) हेड मास्क डिस्प्ले (4) हेड माउंटेड डिटेक्शन

H.M.D. stands for

(1) Head Made Display (2) Head Mounted Display

(3) Head Masked Display (4) Head Mounted Detection

---

122. ____________ ही मशिन लर्निंगमधील प्रणाली भविष्यातील संख्यात्मक मूल्यांचा अंदाज लावण्यासाठी वापरली जाते.

(1) वर्गीकरण/क्लासीफीकेशन (2) प्रतिगमन/रिग्रेशन

(3) क्लस्टरींग (4) संघटना/असोसिएशन

____________ is a method used to predict future numerical value of a variable in machine learning.

(1) Classification (2) Regression

(3) Clustering (4) Association

---

123. खालीलपैकी कोंणती प्रणाली खाजगी नेटवर्कमध्ये अनधिकृत प्रवेश प्रतिबंधित करण्यासाठी तयार केली जाते आणि ती हार्डवेअर, किंवा सॉफ्टवेअर किंवा दोन्हींच्या संयोजनाने कार्यान्वित केली जाऊ शकते ?

(1) फायरवॉल (Firewall) (2) एंटीव्हायरस (Antivirus)

(3) मालवेअर (Malware) (4) कुकीज (Cookies)

Which of the following system is designed to prevent unauthorised access to or from a private network and it can be implemented as hardware or software or combination of both ?

(1) Firewall (2) Antivirus

(3) Malware (4) Cookies

---

124. गुगल शोध इंजिन परिणामांमध्ये वेबपेजेस दाखविताना ______________ अल्गॉरीदम वापरून पेजेसना रँकिंग देते.

(1) पेजरँक (2) हिटस्

(3) बुलीयन स्प्रेड (4) व्हेक्टर स्प्रेड

____________ is an algorithm used by Google search engine to rank web pages in their search engine results.

(1) Pagerank (2) HITS

(3) Boolean spread (4) Vector spread

---

125. एकाहून अधिक नेटवर्क आणि थेट डेटा ट्रॅफीक जोडण्यासाठी सामान्यत: कोणते उपकरण वापरले जाते ?

(1) स्विच (2) राउटर

(3) मोडेम (4) हब

Which device is commonly used to connect multiple networks and direct data traffic ?

(1) Switch (2) Router

(3) Modem (4) Hub

---

126. IoT उपकरण संप्रेषणासाठी कोणता प्रोटोकॉल सामान्यत: वापरला जातो ?

(1) MQTT (2) HTTP

(3) FTP (4) SMTP

Which protocol is commonly used for IoT device communication ?

(1) MQTT (2) HTTP

(3) FTP (4) SMTP

---

127. AI चा कोणता उपसंच डेटामधून शिकण्याच्या मशीनच्या क्षमतेवर लक्ष केंद्रित करतो ?

(1) डेटा सायन्स (2) डेटा मायनिंग

(3) मशीन लर्निंग (4) नैसर्गिक भाषा प्रक्रिया

Which subset of AI focuses on the ability of machines to learn from data ?

(1) Data Science (2) Data Mining

(3) Machine Learning (4) Natural Language Processing

---

128. खालीलपैकी कोणता वेब ब्राउझर विनामूल्य डाउनलोड साठी उपलब्ध नाही ?

(1) मोझिला फायरफॉक्स (2) गुगल क्रोम

(3) ओपेरा (4) मायक्रोसॉफ्ट इंटरनेट एक्सप्लोरर

Which of the following web browser is not available as free downloads ?

(1) Mozilla Firefox (2) Google Chrome

(3) Opera (4) Microsoft Internet Explorer

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

129. समूह संप्रेषण आणि माहिती सामाईक करणे साठी सोशल नेटवर्क साइट द्वारे खालीलप्रमाणे सुविधा (support) दिले आहेत, __________

अ. साईटवर/वरून माहिती जोडा/काढून टाका

ब. केवळ साइट वरील माहिती पहा

क. नवीन सदस्यांना आमंत्रित करा किंवा स्वीकारा

ड. माहिती पोस्ट करा

(1) अ आणि ब
(2) ब आणि क
(3) अ, ब, क आणि ड
(4) क आणि ड

The support given by the social network site to group communication and information sharing are as follows, __________

A. Add/remove information to/from site

B. Only view information from site

C. Invite or accept new members

D. Post information

(1) A and B
(2) B and C
(3) A, B, C and D
(4) C and D

---

130. कोणत्या प्रकारची मेमरी विद्युत पद्धतिने मिटवता आणि पुन:प्रोग्राम करता येते व USB फ्लॅश ड्राइव्ह आणि SSD मध्ये वापरली जाते ?

(1) SRAM
(2) DRAM
(3) फ्लॅश मेमरी
(4) ROM

Which type of memory can be electrically erased and reprogrammed and used in USB flash drives and SSD ?

(1) SRAM
(2) DRAM
(3) Flash memory
(4) ROM

131. स्तंभ अ व स्तंभ ब च्या योग्य जोड्या जुळवा.

स्तंभ अ		स्तंभ ब	
i.	टर्नर संलक्षण	अ.	पुरुषांमध्ये एक अधिक 'X' गुणसुत्र
ii.	क्लाइनफेलटर संलक्षण	ब.	स्त्रीयांमधील वाढीत फेरफार
iii.	डाउन्स संलक्षण	क.	गुणसुत्र क्र. 5 चा 'P' भाग वगळणे
iv.	क्री-ड्यु चॅट संलक्षण	ड.	एकाधिक द्विगुणितता 21

(1) i – ब ii – अ iii – ड iv – क

(2) i – अ ii – ब iii – क iv – ड

(3) i – अ ii – क iii – ड iv – ब

(4) i – ड ii – क iii – ब iv – अ

Match Column A with appropriate pair in Column B.

Column A		Column B	
i.	Turner syndrome	a.	Chromosome in males 1 extra X
ii.	Klinefelter syndrome	b.	Alteration of development in females
iii.	Downs syndrome	c.	Deletion of P arm of chromosome 5
iv.	Cri-du chat syndrome	d.	Trisomy 21

(1) i – b ii – a iii – d iv – c

(2) i – a ii – b iii – c iv – d

(3) i – a ii – c iii – d iv – b

(4) i – d ii – c iii – b iv – a

---

132. सैन्याच्या विमानात वापरण्यासाठी सी.एस.आय.आर.-आय.आय.पी. डेहराडूनने औपचारिक मान्यता दिलेल्या बायोजेट इंधनात पारंपारीक जेट इंधनाच्या तुलनेत _______ ची अती निम्न अंतर्वस्तू असते.

(1) मेथेन (2) प्रोपेन

(3) कार्बन डायऑक्साइड (4) गंधक

CSIR-IIP Dehradun's biojet fuel that has been formally approved for use on military aircraft has an ultra low _______ content compared with conventional jet fuels.

(1) Methane (2) Propane

(3) Carbon dioxide (4) Sulphur

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

133. भारत आणि थायलँड ने वाणांचे संरक्षण करण्यासाठी ________ नावाने सुई जेनेरीस प्रणाली लागू केली आहे.

(1) प्रोटेक्शन ऑफ प्लांट वरायटीज अँड फार्मर्स राईट्स ॲक्ट 2001 आणि प्लांट वरायटी प्रोटेक्शन ॲक्ट 1999

(2) प्रोटेक्शन ऑफ प्लांट वरायटीज अँड फार्मर्स प्रीविलेज ॲक्ट 2001 आणि प्लांट वरायटी प्रोटेक्शन ॲक्ट 1999

(3) प्रोटेक्शन ऑफ प्लांट वरायटीज अँड फार्मर्स प्रीविलेज ॲक्ट 2001 आणि प्लांट स्पीशीज प्रोटेक्शन ॲक्ट 1999

(4) प्रोटेक्शन ऑफ प्लांट वरायटीज अँड फार्मर्स राईटस ॲक्ट 2001 आणि प्लांट स्पीशीज प्रोटेक्शन ॲक्ट 1999

India and Thailand have enacted sui generis system for plant varieties protection known as ____________.

(1) Protection of Plant Varieties and Farmers' Rights Act 2001 (PPVFR Act) and Plant Variety Protection Act 1999 (PVP Act)

(2) Protection of Plant Varieties and Farmers' Privilege Act 2001 (PPVFP Act) and Plant Variety Protection Act 1999 (PVP Act)

(3) Protection of Plant Varieties and Farmers' Privilege Act 2001 (PPVFP Act) and Plant Species Protection Act 1999 (PSP Act)

(4) Protection of Plant Varieties and Farmers' Rights Act 2001 (PPVFR Act) and Plant Species Protection Act 1999 (PSP Act)

---

134. डी.एन.ए. तंत्रज्ञान (वापर व उपयोग) नियमन विधेयक 2019 हे _______ करीता मांडले आहे.

(1) हरवलेल्या व्यक्तिंची ओळख पटविण्यासाठी

(2) जी.एम. पीकांची ओळख पटविण्यासाठी

(3) जैवशस्त्रांच्या संभाव्य वापरासाठी

(4) ट्रान्सजेनिक प्राण्यांच्या वापरासाठी

The DNA Technology (Use and Application) Regulation Bill 2019 has been formulated for

(1) Establishing identify of missing persons

(2) Identifying GM-crops

(3) Potential use of bioweapons

(4) Use of transgenic animals

---

135. भारतातील पेटेंट संबंधित पहिला कायदा ____________ होता.

(1) इ.स. 1856 चा कायदा VI (सहा) (2) इ.स. 1857 चा कायदा IX (नऊ)

(3) इ.स. 1859 चा कायदा XV (पंधरा) (4) इ.स. 1883 चा कायदा XVI (सोळा)

The first legislation in India relating to patents was ____________.

(1) Act VI of 1856 A.D. (2) Act IX 1857 A.D.

(3) Act XV 1859 A.D. (4) Act XVI 1883 A.D.

---

136. तागाच्या झाडाचे तंतुवेचन करताना (तागाचे तंतु काढताना) आक्रमण करणाऱ्या रोगजनक सुक्ष्मजीवांचे मुख्य लक्ष्य ________ हे असते.

(1) सेल्यूलोज (2) लिग्निन (3) पेक्टिन (4) राळ

The primary target of pathogenic microbes attacking jute plant during retting is ________

(1) Cellulose (2) Legnin (3) Pectin (4) Resins

---

137. इंस्टीट्युट ऑफ अॅडव्हान्स स्टडी इन सायन्स अँड टेक्नोलोजी मधील एका शास्त्रज्ञांच्या गटाने उत्तरपूर्वेतील आंबवलेल्या खाद्यपदार्थांत सापडलेल्या पुढचा पिढीतील जीवाणूंपासून ____________ हा गुणधर्म मिळण्याची खात्री झाली.

(1) ड्रोसोफिलाचे नेत्रवर्ण परिवर्तन

(2) झेब्रा माशामधील प्रो-ऑक्सिडंट क्रियेत वाढ

(3) सिनोऱ्हाबडिटीस एलिगन्सची शारीरिक क्रियाशीलता सुधारणे

(4) स्पिरुलिनाच्या पेशी भित्तीचे संश्लेषण उन्नत करणे

A next generation protriotic bacteria found in fermented food from North-East India by a group of Scientists from Institute of Advance Study in Science and Technology (IASST) has been found to

(1) Alter eye color in drosophila

(2) Enhance pro-oxidant activity in Zebra-fish

(3) Improve physical activity in Caenorhabditis elegans

(4) Promotes cell wall synthesis in Spirullina

---

138. ________ हे मधाचे किण्वन करून बनविलेले एक अल्कोहोली पेय आहे.

(1) अमाझाके (2) मीड (3) बोझा (4) कालपीस

________ is an alcoholic beverage made by fermenting honey.

(1) Amazake (2) Mead (3) Boza (4) Calpis

---

139. मानवातील पहिल्या लेंटीव्हायरल वाहकाला 2024 साली गंभीर ________ च्या जनुकीय रोगनिवारण उपचार पद्धतीच्या साठी डी.बी.टी. ने समर्थन दिले.

(1) अप्लास्टीक क्रायसीस (2) पर्निशीयस पंडुरोग

(3) हीमोफीलीया ए. (4) दात्रपेशी पंडुरोग

In a gene therapy break through in 2024, DBT supported a first-in-human Lentiviral vector for severe ____________

(1) Aplastic crisis (2) Pernicious anaemia

(3) Hemophilia A (4) Sickle cell anaemia

---

140. पेटेंट मध्ये खालील घटक असतात

(1) ग्रांट, विशिष्ट माहिती (तपशील) आणि पेटेंट दावा

(2) प्रोटोकॉल, ग्रांट, आणि पेटेंट दावा

(3) ग्रांट, विशिष्ट माहिती (तपशील) आणि संदर्भ

(4) ग्रांट, प्रक्रिया आणि विशिष्ट माहिती (तपशील)

A Patent consists of the following parts

(1) Grant, specifications and patent claims

(2) Protocol, grant and patent claims

(3) Grant, specifications and references

(4) Grant, process and specifications

---

141. ड्रॉसोफिला चा जनुकीय नकाशा तयार करण्यासाठी ________ चा उपयोग केला गेला होता.

(1) पीबीआर 322 प्लास्मीड (2) यीस्ट कृत्रिम गुणसूत्र (वाय.ए.सी.)

(3) यीस्ट एपीसोमल प्लास्मिड (वाय.ई.पी.) (4) पीयूसी 19 प्लास्मीड

_______ are used to draw molecular maps of Drosophila genome.

(1) pBR 322 plasmids (2) Yeast Artificial Chromosomes (YAC)

(3) Yeast Episomal Plasmids (YEP) (4) pUC 19 plasmids

---

142. कोशिका भिंती विरहीत वनस्पतीच्या पेशींना _______ हे म्हंटले जाते.

(1) पेशीद्रव्य (2) प्रोटोप्लास्ट (3) मूळ नमुना (4) सायटोटाईप

A plant cell without cell wall is known as

(1) Cytoplasm (2) Protoplast (3) Prototype (4) Cytotype

---

143. बायोटेक्नोलॉजी विभाग (डी.बी.टी.-जी.ओ.आय.) ने जनुकिय अभियांत्रीकी वनस्पतींना पर्यावरणात मुक्त करण्याकरिता पाच मार्गदर्शक शिष्टाचार विकसित केले आहेत. ह्या शिष्टाचारांतील एक _________ हा आहे.

(1) पेपसीन पाचक निकषमुल्यन

(2) रोडंट्सना पाच दिवस ते खाद्य देऊन त्यांचा अभ्यास करणे

(3) प्रथीनांची औष्णिक अस्थिरतेचे निकषमुल्यन

(4) बहुसॅकराइड द्रावणीयता निकषमुल्यन

Department of Biotechnology (DBT-GOI) has developed five protocol's as guidance to applicants seeking approval for environmental release of Genetically Engineered plants. One of these protocols includes, ___________

(1) Pepsin digestibility assay

(2) Five day feeding study for Rodents

(3) Protein thermal lability assay

(4) Polysaccharide solubility assay

---

144. खालीलपैकी कोणता जिवाणु अनानादा चक्रवर्ती यांनी विकसीत केले होते ?

(1) सुडोमोनास ड्युरोजिनोसा (2) सुडोमोनास ॲरोजिनोसा

(3) रुमीनीकोकस अल्बस (4) प्रिवोटेला रुमीनीकोला

Which of the following bacteria was developed and patented by Ananada chakrabarty ?

(1) Pseudomonas duroginosa (2) Pseudomonas aeruginosa

(3) Ruminicoccus albus (4) Prevotella ruminicola

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

145. योग्य उत्तरे निवडा उगमस्थान(/प्राथमिक) असलेल्या देशांबरोबर आंबलेल्या पदार्थांचा योग्य समन्वय निवडा.

a. जर्मन-आंबट कोबी-सॉवरक्रॉट

b. कोरिया-आंबलेले आम्ल भाजीपाला पदार्थ-किमची

c. इंडोनेशिया-सोयबीन व रायझोपस-टेम्पेह

d. रशिया-धान्य-केफिर

e. जपान-शिजवलेले अन्नधान्य/सोयबीन-कोजी

(1) a, b, c (2) c, d, b (3) a, b, e (4) c, d, e

Choose the correct origin (/primary) country with fermented products.

a. German-Sour Cabbage-Sauerkraut

b. Korea-Fermented acid vegetable foods-kimchi

c. Indonesia-Soybean and rhizopus-tempeh

d. Russia-grain-kefir

e. Japan-cooked cereals/soybean-koji

(1) a, b, c (2) c, d, b (3) a, b, e (4) c, d, e

---

146. महाराष्ट्राच्या दहशतवाद विरोधी पथकाबाबत (ATS) खालीलपैकी कोणते/ती विधान/ने सत्य आहे/त ?

i. ATS हे IB आणि RAW या केंद्रीय एजन्सींच्या समन्वयाने काम करते.

ii. महाराष्ट्राची ATS भारतातील इतर राज्यांच्या दहशतवाद विरोधी विभागांच्या संपर्कात आहे.

(1) फक्त i सत्य आहे

(2) फक्त ii सत्य आहे

(3) i आणि ii दोन्ही सत्य आहेत

(4) i आणि ii दोन्ही सत्य नाहीत

Which of the following statement/s is/are true about the Anti-Terrorism Squad (ATS) of Maharashtra ?

i. ATS works in coordination with the central agencies of IB and RAW.

ii. ATS of Maharashtra is also in touch with the Anti-Terrorism Departments of other States of India.

(1) Only i is true

(2) Only ii is true

(3) Both i and ii are true

(4) Both i and ii are not true

147. खालील विधाने पहा.

अ. महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाची स्थापना 1969 मध्ये झाली.

ब. जल (P आणि CP) कायदा, 1974 हा केंद्रीय कायदा महाराष्ट्रामध्ये 1981 ला स्विकारला.

क. कल्याण येथे महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाचे विभागीय कार्यालय आहे.

(1) विधान अ आणि ब बरोबर आहेत (2) विधान ब आणि क बरोबर आहेत

(3) विधान अ आणि क बरोबर आहेत (4) विधान अ, ब आणि क बरोबर आहेत

Observe the following statements.

A. Maharashtra Pollution Control Board was established in 1969.

B. The Water (P and CP) Act, 1974 this Central Act was adopted in Maharashtra in 1981.

C. There is Regional Office of Maharashtra Pollution Control Board at Kalyan.

(1) Statements A and B are correct (2) Statements B and C are correct

(3) Statements A and C are correct (4) Statements A, B and C are correct

---

148. महाराष्ट्रातील जिल्ह्यांचा पुरबाधित क्षेत्रासंदर्भात चढता क्रम लावा.

a. कोल्हापुर

b. बीड

c. भंडारा

d. गडचिरोली

e. चंद्रपुर

f. सांगली

g. यवतमाळ

(1) b, f, g, c, d, a, e (2) a, f, e, d, g, b, c

(3) g, d, b, e, c, f, a (4) b, c, e, f, a, g, d

Arrange the district of Maharashtra in ascending orders with reference to their flood affected area.

a. Kolhapur

b. Beed

c. Bhandara

d. Gadchiroli

e. Chandrapur

f. Sangli

g. Yavatmal

(1) b, f, g, c, d, a, e (2) a, f, e, d, g, b, c

(3) g, d, b, e, c, f, a (4) b, c, e, f, a, g, d

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

149. आपत्तीच्या पूर्व चेतावणीसह खालील घटक संस्था यांच्या जोड्या जुळवा आणि खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा.

आपत्ती		घटक संस्था	
अ.	दुष्काळ	i.	आय.एम.डी.
ब.	चक्रीवादळ	ii.	कृषी विभाग
क.	उष्णतेच्या लाटा	iii.	आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण विभाग
ड.	त्सुनामी	iv.	आय. एन. सी. ओ. आय. एस.

	अ	ब	क	ड
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	ii	i	iii	iv
(3)	ii	i	iv	iii
(4)	i	ii	iv	iii

Match the following pair of component agencies with early warning of disaster and choose the correct option from the below.

Disaster		Component Agencies	
A.	Drought	i.	IMD
B.	Cyclone	ii.	Agriculture Department
C.	Heat waves	iii.	Health and Family Welfare Department
D.	Tsunami	iv.	INCOIS

	A	B	C	D
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	ii	i	iii	iv
(3)	ii	i	iv	iii
(4)	i	ii	iv	iii

---

150. खालीलपैकी कोणता हवामानशास्त्रीय घटक भूमीपातास कारणीभूत ठरतो ?

(1) भूकंप
(2) मुसळधार पाऊस
(3) गुरुत्वाकर्षण शक्ती
(4) तीव्र उतार

Which of the following is climatic factor causing landslide ?

(1) Earthquake
(2) Heavy rainfall
(3) Gravitational force
(4) Steep slope

सूचना – (पृष्ठ 1 वरून पुढे.....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या ''परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82'' यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपुस्तिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षा कक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षा कक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्र. क्र. 201. सतीची चाल नष्ट करण्यासाठी कोणी मूलत: प्रयत्न केले ?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती (2) ईश्वरचंद्र विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय (4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर ''(3) राजा राममोहन रॉय'' असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर ''(3)'' होईल. यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. **201** समोरील उत्तर-क्रमांक ''③'' हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

[redacted]. क्र. 201. ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तर-क्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्न-क्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK